

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Michal Jandus

**Ústřední orgány USA podle ústav z let 1781 a
1787 a jejich pravomoc**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Radim Seltenreich

Katedra: Katedra právních dějin

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 29. 04. 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 159 312 znaků včetně mezer.

Michal Jandus

V Praze dne 29. 04. 2021

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval zejména svým rodičům, kteří mě po dobu celého studia a psaní diplomové práce nejvíce podporovali. Dále bych rád poděkoval doc. JUDr. Radimu Seltenreichovi za celkové vedení diplomové práce, za rychlé reagování na mé dotazy a za výbornou komunikaci při psaní této práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Vznik nezávislých Spojených států amerických.....	3
1.1. Cesta k revoluci	3
1.2. První kontinentální Kongres	5
1.3. Deklarace nezávislosti	6
1.4. Konec války a Pařížský mír	6
2. Články Konfederace.....	8
2.1. Ústřední orgány podle Článků Konfederace	10
2.2. Pravomoci Kongresu	10
3. Ústava Spojených států amerických	13
3.1. Vznik Ústavy	13
3.2. Spor o ratifikaci a Federalista	15
3.3. Základní právní principy Ústavy	16
3.4. Listina práv	18
4. Moc zákonodárná.....	20
4.1. Kongres.....	20
4.2. Sněmovna reprezentantů.....	22
4.3. Senát	25
4.4. Legislativní proces.....	26
4.5. Dodatky k Ústavě	27
4.6. Pravomoci Kongresu	28
4.7. Omezení pravomocí Kongresu	31
5. Moc výkonná	32
5.1. Prezident Spojených států amerických	32
5.2. Viceprezident.....	43
5.3. Kabinet.....	44
6. Moc soudní.....	46
6.1. Formování soudní moci ve Spojených státech	46
6.2. Nejvyšší soud.....	48
6.3. Federální soudnictví	54
7. Postavení států Unie.....	56
8. Závěr	59
Seznam použitých zdrojů	61
Abstrakt	66
Abstract	67

„If they break this Union, they will break my heart.“

Alexander Hamilton, 12. července 1804

Úvod

Richard Price, velšský filosof a matematik, ve své knize *Observations on the Importance of the American Revolution, and the Means of making it a Benefit to the World* z roku 1785 o americké revoluci prohlásil, že se jedná o nejdůležitější událost v dějinách lidstva od narození Ježíše Krista.¹ Na první pohled se jeho prohlášení může jevit jako přehnané. Oproti francouzské nebo říjnové revoluci nebyl sociální dopad americké revoluce tak výrazný, i tak ale byly její následky obrovské. Monarchistická společnost amerických kolonií, ve které byli lidé podřízeni britské koruně, byla přetvořena ve federální republiku, jejíž občané byli aktivními účastníky politického života. Zároveň došlo ke vzniku Spojených států amerických, pravděpodobně nejmocnějšího státu moderních dějin.

Pro vznik a položení demokratických základů Spojených států bylo rozhodující přijetí dvou dokumentů. Deklarace nezávislosti, první z těchto dokumentů, stanovila ideály a cíle, ke kterým měl nově vytvořený stát směřovat a jako první dokument v historii obsahovala formální vymezení práva lidu na vládu podle jeho výběru. Druhým dokumentem je Ústava Spojených států amerických, která ve svém textu vytváří uspořádání politické moci, zřizuje ústřední orgány a ve svých dodatcích stanovuje základní individuální práva.

Tato práce se zabývá vývojem Spojených států amerických a dokumenty, které tento proces formovaly. Cílem práce je popsat vývoj vedoucí ke vzniku Spojených států a problémy, kterými se museli Otcové zakladatelé² zabývat při vytváření nového politického systému, který je dodnes vzorem moderního pojetí demokracie a republikanismu. Zároveň se práce snaží o analýzu obsahu Článků Konfederace a americké Ústavy spolu s popisem postavení a fungování ústředních orgánů a rozsahem jejich pravomocí ve vztahu k teorii dělby moci, jak v rovině horizontální, tak i vertikální.

Práce se skládá z úvodu, sedmi kapitol a závěru. Obsahem první kapitoly je popis událostí vedoucí k americké revoluci, k přijetí Deklarace nezávislosti a zároveň popisuje konec války a vznik nezávislých Spojených států.

---

¹ PRICE, Richard. *Observations on the Importance of the American Revolution, and the Means of making it a Benefit to the World*. [online]. [cit. 23.04.2021] Dostupné z: https://oll-resources.s3.us-east-2.amazonaws.com/oll3/store/titles/1788/Price_0894_EBK_v6.0.pdf

² Otcové zakladatelé Spojených států (*Founding Fathers*) je skupina politických vůdců, kteří se nejdůležitěji zasadili o nezávislost 13 amerických kolonií a zároveň položili základy republikánskému zřízení Spojených států. Za osm nejdůležitějších Otců zakladatelů se považují George Washington, Thomas Jefferson, Alexander Hamilton, James Madison, Benjamin Franklin, John Adams, Samuel Adams a John Jay. Pojem Otcové zakladatelé pochází ovšem až z 20. století, kdy je takto pojmenoval prezident Warren G. Harding.

Druhá kapitola se zabývá okolnostmi vzniku a přijetí Článků Konfederace, první ústavy Spojených států. Dále se věnuje jejich obsahu, ústředním orgánům, které Články Konfederace vytvořily a pravomocem, které jim byly uloženy.

Ve třetí kapitole se práce věnuje vzniku nejstarší kodifikované psané Ústavy na světě a problémům, které provázely proces její ratifikace. Dále se tato kapitola zabývá základními principy, podle kterých byla Ústava vytvořena a procesu přijetí prvních deseti dodatků k Ústavě, dohromady nesoucím název Listina práv.

Kapitoly čtyři, pět a šest, které jsou jádrem diplomové práce, se zabývají formováním politické moci podle Ústavy a ústředním orgánům vzniklým na jejím základě. Dále se kapitoly věnují historii těchto orgánů, způsobu ustavování do funkcí v ústředních orgánech a zániku těchto funkcí, rozsahu jejich pravomocí a vztahů mezi těmito orgány (pro lepší pochopení těchto orgánů se práce vždy věnuje ve zkratce i jejich pozdějšímu vývoji). Vztahy jsou dále popisovány v souvislosti s teorií dělby moci a teorií brzd a protiváh.

Poslední sedmá kapitola se věnuje postavení států v rámci Unie, vztahy mezi federací a jednotlivými státy, vztahy mezi státy navzájem a strukturou vztahů mezi státy a občany Unie. Zároveň se kapitola věnuje rozdílům mezi texty ústav států a Ústavou federální a rozsahu pravomocí jednotlivých států.

Při zpracování diplomové práce bude s ohledem na její téma čerpáno primárně ze zdrojů v anglickém jazyce, které budou doplněny menším počtem zdrojů v jazyce českém.

1. Vznik nezávislých Spojených států amerických

Po jednoznačném britském vítězství v sedmileté válce a následném uzavření pařížského míru v roce 1763 nikdo nepochyboval, že došlo ke značnému posunu ve světovém řádu a na výsluní se vyhřívalo právě Britské impérium. Bující nacionalismus v amerických koloniích, bezprecedentní dluh z války, vysoké náklady na udržení britských jednotek v koloniích spolu se stoupajícími poplatky za administrativu však začaly i přes vítězné opojení poukazovat na výrazné vnitřní problémy.

1.1. Cesta k revoluci

S problémem nedostatku finančních zdrojů se v roce 1763 začala zabývat nově jmenovaná vláda v čele s Georgem Grenvillem. Ten díky sporům kolonistů s Indiány předpokládal nutnost využití britských jednotek pro obranu kolonií a musel tak k vysokému dluhu připočíst i výdaje na americkou obranu. Britská vláda tak rozhodla o povinnosti Američanů podílet se na chodu impéria formou zvýšených daní. Prvním krokem bylo schválení cukerního zákona (*Sugar Act*), který zavedl cla určená na získání finančních prostředků, a zákona o měně (*Currency Act*), který zabránil koloniím vydávat vlastní měnu. V důsledku tohoto kroku došlo v koloniích k přísnému vynucování tohoto zákona a následné deflaci. Tyto kroky způsobily koloniální ekonomice krutý šok.³

Nejdůležitějším krokem však bylo přijetí zákona o kolkovném (*Stamp Act*), který zaváděl v amerických koloniích kolkovou daň, která stanovovala povinnost lepit kolky na úřední dokumenty i další tisk všeho druhu. Po jeho přijetí však došlo na území kolonií k výrazným a mnohdy i násilným protestům. Nejznámější byly pravděpodobně protesty vedené skupinou revolucionářů původně z Nové Anglie založenou Samuelem Adamsem, bostonským politikem a později jedním z Otců zakladatelů, kteří si říkali Synové svobody (*Sons of Liberty*). Mottem těchto protestů se stalo rčení žádné zdanění bez zastoupení (*No taxation without representation*), které poukazovalo na nespravedlnost zřízení, ve kterém bylo o právech a povinnostech kolonistů rozhodováno v britském parlamentu bez jejich účasti. Obyvatelé amerických kolonií tak začali bojkotovat britské výrobky a zároveň odmítali kolky používat.⁴

---

³ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 76. ISBN 978-80-7106-588-3.

⁴ LANGLEY, Lester D. The Long American Revolution and its Legacy. Athens (Georgia, USA): University of Georgia Press, 2019, p. 26. ISBN 978-0820355740.

Grenvillu mezitím nahradil v úřadu markýz Rockingham, který po vlně protestů Zákon o kolkovním zrušil a zároveň v roce 1766 přijal deklarační zákon (*Declaratory Act*), na základě kterého mohl britský parlament přijímat zákony, které zavazují kolonie ve všech záležitostech, ve kterých to uzná parlament za vhodné.⁵

Po Rockinghamovi se do čela britské vlády dostal William Pitt starší, pravděpodobně nejschopnější ministr, kterého Jiří III. jmenoval. Prosazoval politiku silné britské moci v amerických koloniích s výjimkou problému zdanění. Jeho působení mělo bohužel krátké trvání a kvůli zdravotním důvodům byl donucen brzy rezignovat. Jeho rezignace využil ministr financí Charles Townshend, který přijal řadu zákonů týkajících se amerických kolonií, z nichž nejvýznamnější byl v roce 1767 přijatý zákon o příjmech (*Revenue Act*). Přijetí těchto zákonů se v koloniích setkalo s novou vlnou protestů. Nejsilnější odpor se znovu vzedmul v Bostonu a guvernér státu Massachusetts proto požádal o vojenskou pomoc. Přítomnost dorazivších vojáků zapříčinila stupňující se napětí, které vyústilo v událost známou jako bostonský masakr, při kterém britské jednotky vystřelily do protestujícího davu, usmrtily pět osob a dalších osm zranily. V reakci na navazující a silnější protesty byl parlament nucen cla přijatá Townshendem zrušit a situace se tak na krátké období uklidnila.⁶

Spouštěčem další vlny protestů se stala událost, které dnes říkáme bostonský čajový dýchánek. Dne 30. listopadu 1773 svrhli američtí revolucionáři v bostonském přístavu do vody 342 beden čaje Východoindické společnosti, což mělo značit jejich protest proti obchodním a politickým praktikám Britského impéria. Mnozí Američané ničení majetku odsoudili, ovšem reakce krále Jiřího III., který prohlásil že se kolonisté britské moci musí úplně podřídit, převrátila veřejné mínění na stranu revolucionářů.

K prosazení britské moci přijal britský parlament soubor tzv. donucovacích zákonů (*Intolerable Acts*). Tyto zákony měly z Bostonu a kolonie Massachusetts udělat odstrašující příklad a ukázat sílu britské vlády. Efekt byl ovšem opačný, kolonisté zákony považovali za porušení jejich přirozených práv a v koloniích tak došlo k výraznému posílení jednoty tamějšího obyvatelstva. Do té doby umírněný George Washington k tomuto vývoji napsal „*Nadchází krize, kdy musíme zajistit svá práva, nebo se podrobit všemu, co na nás může být*

---

⁵ CHESTERTON, Cecil. A History of the United States. New York (New York, USA): Nova Science Publishers, Inc., 2018, p. 15. ISBN 978-1-53613-600-5.

⁶ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 79-83. ISBN 978-80-7106-588-3.

*uvaleno, dokud z nás zvyk a praxe neučiní tak poddajné a ubohé otroky, jako jsou černoši, jimž tak neomezeně vládneme.*⁷

1.2. První kontinentální Kongres

Společný nepřítel přiměl doposud různorodé kolonie k vytvoření výborů pro korespondenci (*Committees of Correspondence*), v nichž se jejich obyvatelé dohodli na vyslání delegátů na společný První kontinentální kongres, který se sešel 5. září 1774 ve Philadelphii a zúčastnili se ho zástupci dvanácti ze třinácti britských kolonií. Kongres přijal tzv. usnesení ze Suffolku (*Suffolk Resolves*),⁸ ve kterých prohlásil donucovací zákony za neplatné, podpořil vyzbrojení koloniálních milicí a vyzval k bojkotu britského zboží. Spolu s ním bylo přijato Prohlášení o amerických právech (*Declaration of Colonial Rights*),⁹ ve kterém delegáti odsouhlasili stanovisko, na základě kterého přiznali britskému parlamentu pravomoc regulovat pouze obchod a záležitosti týkající se celého impéria. Pravděpodobně nejdůležitějším dokumentem, který Kongres přijal, byla Kontinentální asociace (*Continental Association*).¹⁰ V jejím textu kolonisté volali po zákazu importu britského zboží a posléze i exportu amerického zboží do Británie. Parlament posléze vydal rezoluci, ve které stanovil, že se kolonie Massachusetts vzbouřila. Vztah mezi americkými koloniemi a Británií ochladl natolik, že nebylo cesty zpět.¹¹

K prvnímu ozbrojenému střetu mezi britskými jednotkami a americkými milicemi došlo 14. dubna 1775 na cestě z Lexingtonu do Concordu a válce tak už nic nestálo v cestě. V reakci se 10. května 1775 sešel ve Philadelphii Druhý kontinentální Kongres, který jmenoval do čela Kontinentální armády spojených amerických kolonií George Washingtona.

Pro americké revolucionáře doposud nebyla cílem nezávislost, ale spravedlnost a dodržování jejich práv. To se začalo s nástupem roku 1776 měnit. Prvním impulsem této změny bylo vydání pamfletu Zdravý rozum (*Common Sense*),¹² jehož autor Thomas Paine napsal:

---

⁷ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 87. ISBN 978-80-7106-588-3.

⁸ First Continental Congress. [online]. [cit. 23.04.2021] Dostupné z: <https://www.mountvernon.org/library/digitalhistory/digital-encyclopedia/article/first-continental-congress/#:~:text=The%20First%20Continental%20Congress%20convened,future%20under%20growing%20British%20aggression.>

⁹ Declaration and Resolves of the first Colonial Congress. Dostupné z: https://avalon.law.yale.edu/18th_century/resolves.asp

¹⁰ Articles of Association. Dostupné z: <https://www.archivesfoundation.org/documents/1774-articles-association/>

¹¹ LANGLEY, Lester D. The Long American Revolution and its Legacy. Athens (Georgia, USA): University of Georgia Press, 2019, p. 39. ISBN 978-0820355740.

¹² PAINE, Thomas. A Common Sense. [online]. [cit. 23.04.2021] Dostupné z: <https://www.ushistory.org/paine/commonsense/>

„*Krev pobitých, plačící hlas přírody volá. Je čas se odtrhnout.*“¹³ V textu za nepřítele označil monarchii, nikoliv parlament jak tomu bylo doposud, a probudil v Američanech touhu po nezávislosti.

1.3. Deklarace nezávislosti

Posun v myšlení a cítění shrnul v Deklaraci nezávislosti (*The Declaration of Independence*), která byla přijata 4. července 1776 ve Philadelphii, Thomas Jefferson. Den, ve který byla Deklarace podepsána, vstoupil do dějin jako nejdůležitější datum v americké historii. V textu Deklarace je ospravedlňována nezávislost kolonií, shrnovány důvody, které jejich představitele k jejímu podepsání vedly, poukazuje na přirozená práva, na kterých jsou kráceni a ospravedlňován odpor proti tyranii. Podle slov jejího tvůrce Deklarace nezávislosti neobsahovala žádné originální ideje, místo toho se jednalo spíše o shrnutí názorů a postojů, které zastávali příznivci americké revoluce.¹⁴

Deklarace nezávislosti měla na obyvatele kolonií obrovský vliv. Spolu se Zdravým rozumem Thomase Painea podnítila jiskru v době, kdy osud ozbrojeného povstání proti britské vládě nebyl jistý. Jeffersonův dokument tak osud revoluce zpečetil.

Vliv Deklarace nezávislosti však významně přesáhl hranice Americké války za nezávislost a Deklarace se stala jedním z nejvýznamnějších dokumentů týkajících se lidských práv. Za nejdůležitější pak bývá obecně pokládána její druhá věta, která říká: „*Pokládáme za samozřejmé pravdy, že všichni lidé jsou stvořeni sobě rovni, že jsou obdařeni svým Stvořitelem určitými nezcizitelnými právy, že mezi tato práva náleží život, svoboda a sledování osobního štěstí.*“¹⁵

1.4. Konec války a Pařížský mír

S americkými vyhlídkami to v průběhu války nevypadalo příliš optimisticky. V počáteční fázi revoluce vyhrávala Británie většinu bitev, obsadila New York a Philadelphii, a americké vojsko bylo nuceno ustupovat.

---

¹³ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 92. ISBN 978-80-7106-588-3.

¹⁴ „*Neither aiming at originality of principle or sentiment, nor yet copied from any particular and previous writing, it was intended to be an expression of the American mind, and to give to that expression the proper tone and spirit called for by the occasion.*“ From Thomas Jefferson to Henry Lee, 8 May 1825. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://founders.archives.gov/documents/Jefferson/98-01-02-5212>

¹⁵ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 491. ISBN 978-80-87212-87-5.

Zlomovým okamžikem se stalo vítězství amerických jednotek v bitvě u Saratogy. Na jeho základě totiž Francie v roce 1778 podepsala se Spojenými státy dvě smlouvy – smlouvu o přátelství a obchodu (*Treaty of Amity and Commerce*) a důležitější smlouvu o spojení (*Treaty of Alliance*), ve které se obě země dohodly, že budou společně proti Británii bojovat, dokud nezískají Spojené státy nezávislost. Jako spojenec Francie pak do války vstoupilo Španělsko a v roce 1780 do války vstoupilo Holandsko. Válka se tak (stejně jako v případě války sedmileté) rozšířila do celého světa.¹⁶

Po vítězství francouzské flotily v zálivu Chesapeake se flotila admirála De Grasse spojila s Washingtonovou armádou u Yorktownu a společně oblehly britskou armádu. Po necelém měsíci se britské jednotky vzdaly a konci války tak už nic nestálo v cestě.

3. září 1783 byl mezi Spojenými státy a Velkou Británií uzavřen v Paříži mír. Británie uznala nezávislost Spojených států a souhlasila s požadavkem, aby jejich východní hranici tvořila řeka Mississippi. Spojené státy na oplátku slíbily, že britští obchodníci se při vymáhání svých pohledávek neseťkají s žádnými zákonnými překážkami a v otázce konfiskovaného majetku lojalistů slíbily, že státům doporučí, aby jej vrátily.

Američany po vítězství ve válce čekalo rozhodnutí, jak bude nový stát oproštěný od britské tyranie vypadat. Svými rozhodnutími položili základy modernímu republikanismu a demokracii. „Američané jako svobodní občané republiky odvrhli aristokratickou zkaženost Starého světa a vytvořili nové panství individuální svobody a veřejné ctnosti.“¹⁷

---

¹⁶ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 101. ISBN 978-80-7106-588-3.

¹⁷ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 110. ISBN 978-80-7106-588-3.

2. Články Konfederace

Články Konfederace, někdy také nazývané jako Články Konfederace a trvalé unie (*Articles of Confederation and Perpetual Union*), jsou považovány za první Ústavu Spojených států a zároveň za první pokus amerických kolonií o zformování jednotné federální moci. Již při sepsání Deklarace nezávislosti bylo jasné, že bude nutné vytvořit unii, která bude řídit společné kroky kolonií ve válce samotné, i jejich vystupování ve vztazích se zahraničními mocnostmi, jejichž pomoc potřebovali. V roce 1776 se tedy delegáti účastníci se Druhého kontinentálního kongresu shodli, že bude potřeba vytvořit plán, na základě kterého budou vytvořeny orgány státní moci na federální úrovni. Výsledkem bylo vytvoření výboru, jehož předsedou se stal John Dickinson, právník a politik z Philadelphie. Úkolem tohoto výboru bylo sepsat dokument, podle kterého se bude v nově vzniklém státě vládnout.

Dickinsonův návrh stanovoval jako nejsilnější entitu v zemi federální Kongres, který by držel v rukách velmi silné a rozsáhlé pravomoci, což se ovšem nelíbilo zástupcům jednotlivých států. Finální návrh, který komise představila, byl díky tomu odlišný. Jednalo se o pakt mezi 13 suverénními státy, které Kongresu propůjčovaly pouze ty pravomoci, na kterých se státy konkrétně dohodly. Zároveň si tedy ponechaly veškerou moc, která Kongresu expresivně nepatřila.¹⁸

Kongres schválil návrh v listopadu 1777 a následující rok jej postoupil k ratifikačnímu procesu jednotlivým státům. Ačkoliv zpočátku ratifikace probíhala vcelku rychle, menší státy ji posléze zbrzdily a Maryland nakonec ratifikoval dokument až v roce 1781 jako poslední. Důvodem tohoto zpoždění byl zejména požadavek menších států, aby byla dosud neobydlená západní území spravována ústředními orgány ve prospěch všech členů konfederace, nikoliv tedy jednotlivými státy. Státy, které na tato území již dříve vnesly požadavky, se jich nehodlaly vzdát a tak hrozilo, že celá událost přeroste v hlubokou krizi. Nakonec však z jejich strany došlo k ústupku a Články Konfederace tak mohly být ratifikovány.¹⁹

Důvod vzniku Spojených států Amerických řeší článek III., který říká že „*státy tímto vstupují do pevného svazku vzájemného přátelství za účelem společné obrany, zabezpečení svých Svobod a vzájemného a obecného blaha, přičemž se zavazují, že se budou navzájem*

---

¹⁸ FINKELMAN, Paul a Bruce A. LESH. Milestone Documents in American History (Vol. 1: 1763-1823): Exploring the Primary Sources That Shaped America. Dallas (Texas, USA): Schlager Group, Inc., 2008, p. 173. ISBN 978-0-9797758-0-2.

¹⁹ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 373. ISBN 978-80-87212-87-5.

*podporovat v odrazení útoků, které budou proti nim společně či jednotlivě násilně směřovány ve věcech náboženství, suverenity, obchodu či pod jakoukoliv jinou záminkou.*²⁰

Články Konfederace udělaly ze Spojených států to, co se doposud nepodařilo. Ze třinácti odlišných kolonií se stal jeden národ se společnou politickou reprezentací, která mohla tento nově vzniklý útvar zastupovat ve vztazích s ostatními státy. Třináct kolonií už netoužilo po svobodě, ale jako jeden celek jednaly jako rovný s rovným s dalšími státy o poskytnutí finanční pomoci či o vojenské podpoře.

Závazek, který jednotlivé státy učinily při podpisu dokumentu, však velmi rychle ztratil na významu. Státy totiž nebyly v období po válce schopné spolupracovat se stejnou vůlí a přesvědčením jako o dekádu dříve. Ačkoliv idea o nutnosti v unii setrvat pořád převládala, nechuť a neochota přenechat větší porci moci Konfедераčnímu kongresu zabránily Spojeným státům být na celonárodní úrovni dostatečně silnou entitou a efektivita organizace tak byla brzy ztracena.²¹

Základním nedostatkem první ústavy Spojených států byl totiž fakt, že vytvořily právě Konfederaci. Toto uspořádání nečinilo suverénním nově vzniklý stát, ale ponechalo suverenitu v rukou jednotlivých států. Článek II. stanovuje následující: „*Každý stát si uchovává svou suverenitu, svobodu a nezávislost i veškerou moc, zákonodárství a práva, která Konfederace výslovně nesvěřuje Spojeným státům shromážděným v Kongresu.*“²² Příčin bylo několik, ale hlavním důvodem tohoto ustanovení byl strach amerického lidu ze silné centralizované vlády, která by byla příliš vzdálená a nedbalá problémů a zájmů jednotlivých států. Další příčinou byl strach, aby se Kongres nestal příliš podobným britské vládě, na kterou bylo v koloniích stále pohlíženo jako na tyranii.²³

I přesto, že Články Konfederace nebyly dokonalé, daly Spojeným státům základní rámec, podle kterého mohly fungovat. Spojeným státům se v době jejich účinnosti podařilo snížit dluh z války o polovinu, vyřešit spory ohledně západních území, stanovit způsob, jakým budou nové státy vstupovat do Unie a vytvořit první federální bankovní systém. Problémy, které Články Konfederace vyřešit nedokázaly, vyřešila až Ústava přijatá v roce 1787.

---

²⁰ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 499. ISBN 978-80-87212-87-5.

²¹ HOFFER Robert R. A Politics of Tension, The Articles of Confederation and American Political Ideas. Niwot (Colorado, USA): The University Press of Colorado, 1992, p. 105. ISBN 978-0-87081-254-8.

²² KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 499. ISBN 978-80-87212-87-5.

²³ JENSEN, Merrill. The Articles of Confederation: An Interpretation of the Social-Constitutional History of the American Revolution 1774-1781. London (Wisconsin, USA): The University of Wisconsin Press, 1976, p. 173-175. ISBN 978-0-299-00204-6.

2.1. Ústřední orgány podle Článků Konfederace

Články Konfederace vytvořily pouze jeden ústřední orgán pro území celých nově vzniklých Spojených států amerických. Stal se jím Konfедераční Kongres (*Congress of the Confederation*), který vznikl z za války ustanoveného Druhého kontinentálního kongresu. Období jeho vlády započalo 1. března 1781, tedy za stále trvající revoluce, a skončilo o osm let později 4. března 1789.

Kongres byl tvořen pouze jednou komorou, ve které byl každému státu při hlasování přiřazen pouze jeden hlas. Důvodem tohoto ustanovení byly obavy menších států z možné dominance států větších. Jednotlivá období zasedání Kongresu trvala šest let a státy mohly do Kongresu poslat mezi dvěma až sedmi zástupci, kteří mohli být delegováni vždy pouze na dobu tří let. Delegáti zároveň nemohli souběžně se svou funkcí v Kongresu zastávat pozice v jakékoliv jiné instituci nově vzniklého státu.

Pro přijetí oficiálních rozhodnutí byla v Kongresu potřeba většina devíti hlasů ze třinácti. Návrh, kterým by se změnilo znění Článků Konfederace, potřeboval jednomyslný souhlas všech delegátů.

Kongresu předsedal prezident (v oficiálních dokumentech často uváděný jako *President of the United States in Congress Assembled*), který byl vybrán z jeho členů ostatními delegáty. Prvním takto zvoleným prezidentem byl John Hanson, americký kupec a úředník. Funkční období prezidenta bylo omezeno na jeden rok a bylo stanoveno, že nesmí být do funkce zvolen víckrát než jednou. Postavení prezidenta Kongresu bylo zejména ceremoniální a jeho rolí pak bylo řídit jednání v Kongresu a spolu s tím spojené administrativní úkoly, jako například vyřizování korespondence nebo podepisování oficiálních dokumentů vzešlých z práce Kongresu.²⁴

2.2. Pravomoci Kongresu

Články Konfederace z Kongresu udělaly relativně slabou instituci s malým rozsahem pravomocí. Mezi pravomoci, které byly Kongresu uděleny, patřilo právo vyhlášovat válku, uzavírat mírové smlouvy, jmenovat zahraniční velvyslance, jmenovat důstojníky v armádě, žádat státy o lidské zdroje, regulovat a půjčovat si od států finanční prostředky, řešit problémy

---

²⁴ The John Hanson Story. [online]. [cit.23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.constitutionfacts.com/us-articles-of-confederation/john-hanson-story/#:~:text=Eight%20men%20were%20appointed%20to,under%20the%20Articles%20of%20Confederation.>

s Indiánským obyvatelstvem na území konfederace a rozhodovat ve sporech mezi jednotlivými státy (článek VI., článek VII., článek VIII. a článek IX).

Důležitější však byly pravomoci, které netřímal v rukou Kongres, ale byly ponechány na základě článku II. v rukou jednotlivých států. Díky tomuto ustanovení jednaly jednotlivé státy většinou nezávisle na ostatních a možnost stanovení společné politiky celé Konfederace tak byla značně ztížena. Ačkoliv měl Kongres pravomoc regulovat měny jednotlivých států, scházela mu pravomoc vytvořit měnu jednotnou. Jednotlivé státy tak většinou pohlížely na měnu, kterou se platilo v ostatních státech, jako na bezcennou. Díky tomu, že federální vládě scházela pravomoc regulovat přeshraniční obchod mezi státy, státy zaváděly daně, kterými si navzájem zpoplatňovaly zboží a služby, což mnohé od přeshraničního obchodu odrazovalo. Největším problémem však bylo, že Konfедераčnímu kongresu scházela pravomoc zdaňovat jednotlivé státy, které sice měly povinnost přispívat do federálního rozpočtu v závislosti na velikosti území, ale tuto povinnost mnohdy neplnily nebo plnily až s výraznou prodlevou. Kvůli souběhu všech těchto důvodů scházely federální moci prostředky, kterými by mohla splácet celý dluh z války za nezávislost a výsledkem tak byl nefunkční ekonomický aparát, který postrádal schopnost za sebe platit. Díky tomu stoupaly ceny a docházelo k nepokojům mezi obyvateli.²⁵ Během šesti let od přijetí Článků Konfederace tak bylo jasné, že aparát státní moci, který podle nich byl vytvořen, selhává.²⁶

Výrazným nedostatkem byla neexistence soudního systému na celostátní úrovni. Článek IV. ponechával soudní moc v rukou států, což jim dávalo možnost zvrátit rozhodnutí, která považovaly za nežádoucí.

Dalším nedostatkem, zejména pro zahraniční politiku, byl fakt, že Články Konfederace nestanovily ve svém textu nic o hlavě exekutivy a zahraniční státy tak nevěděly na koho se s jednáním obracet. Tato situace stavěla Spojené státy do značné diplomatické nevýhody.

I přes poměrně složitou pozici a omezené pravomoci se konfедераčnímu Kongresu podařilo dosáhnout významných úspěchů. Asi nejvýraznějším bylo přijetí Nařízení o severozápadu (*The*

---

²⁵ Nejvýznamnějším konfliktem vzešlým z této situace bylo Shaysovo povstání (*Shays's Rebellion*). Po válce byl na území konfederace přebytek papírových peněz tisknutých ve Spojených státech, ale značný nedostatek mincí z Francie a Británie. Docházelo tak k vysoké inflaci. V Massachusetts došlo k tomu, že začaly výrazně růst daně z hlavy a půdy, které dopadaly nejvýrazněji na chudé farmáře. Situace přerostla v konflikt mezi farmáři vedenými válečným veteránem Danielem Shaysem a státní mocí. I když bylo povstání rychle rozprášeno, dosáhlo na částečné vítězství. Státní zákonodárný sbor neuložil pro příští rok přímé daně a snížil soudní poplatky. Nejdůležitějším výsledkem bylo ovšem to, že toto povstání přesvědčilo mnohé Američany o nutnosti ustanovení silnější federální moci. – TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 125. ISBN 978-80-7106-588-3.

²⁶ PATTERSON, Thomas E. *We the People: An Introduction to the American Government*. 13th Edition. New York (New York, USA): McGraw-Hill Education, 2019, p.20. ISBN 978-1-259-91240-5.

Northwest Ordinance),²⁷ které stanovilo pravidla pro vznik nových států na dosud neosídlených územích. Nařízení mluví o jednoznačné rovnosti mezi původními a na jeho základě nově přijatými státy, zároveň ale stanovuje v nových státech přechodnou dobu, po kterou nad nimi vykonává vládu federální moc.

Na začátku procesu osídlování nových teritorií drží moc v rukou guvernér a další úředníci jmenovaní federální mocí. V moment, kdy počet svobodných plnoletých mužů v teritoriu dosáhne pěti tisíc, jmenují si vlastní politickou reprezentaci. Takto vytvořený zákonodárný sbor pak sdílí moc s guvernérem (kterému patří právo veta) až do okamžiku, kdy počet svobodných plnoletých mužů v teritoriu dosáhne počtu šedesáti tisíc. Zákonodárný sbor měl od této chvíle právo vypracovat návrh státní ústavy a podat návrh k přijetí za nový stát Unie. Nařízení o severozápadu stanovovalo důležité principy, podle kterých se řídily vztahy mezi původními a budoucími státy Unie a zároveň obsahovalo výčet práv, která osadníkům náležela. Důležitá byla zejména ustanovení o náboženské svobodě, soudním řízení před porotními soudy, privilegium habeas corpus,²⁸ spravedlivém přístupu k Indiánům a zákazu otroctví v těchto teritoriích.²⁹

---

²⁷ Plné znění zákona dostupné z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=8&page=transcript>

²⁸ Viz. kapitola 4.7.

²⁹ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 374. ISBN 978-80-87212-87-5.

3. Ústava Spojených států amerických

Ústava Spojených států je základním a nejdůležitějším právním dokumentem Spojených států amerických. Ve svém textu upravuje formu státní moci a jejích orgánů, rozsah jejich pravomocí a zároveň definuje práva a svobody amerického lidu. Její úvodní ustanovení „*My, lidé Spojených států*“ („*We the People of the United States*“) stanovuje, že ústřední orgány ve Spojených státech existují z toho důvodu, aby sloužily svým občanům.

3.1. Vznik Ústavy

Slabý Konfедераční Kongres vytvořený na základě Článků Konfederace se ukázal jako nedostatečný pro řešení problémů, které po vzniku Spojených států vyvstaly. V zákonodárných sborech jednotlivých států byly přijímány záplavy zákonů, které nesloužily obecnému zájmu, ale místo toho upřednostňovaly zájmy jednotlivých mocenských skupin a voličů. Docházelo k přijímání tzv. „prodlévacích“ zákonů, které bránily soudům účinně zasahovat proti dlužníkům či k výraznému nárůstu tisku papírových peněz, což zapříčiňovalo vysokou inflaci a odmítání jednotlivých měn mezi státy navzájem. Ve státních zákonodárných sborech tak začal jednoznačně převažovat lokální duch nad obecnými zájmy federace.³⁰

Už v roce 1785 tak začali mnozí zastánci federalismu požadovat svolání ústavního konventu, který by Články Konfederace revidoval. Prvním krokem bylo svolání shromáždění na Washingtonově panství v Mount Vernon, kde se sešli zástupci států Virginie a Marylandu, aby vyřešili otázku plavby po řece Potomac a v zálivu Chesapeake. Po úspěšném jednání se zástupci na návrh Jamese Madisona rozhodli pozvat delegáty všech třinácti států k jednání o obchodních problémech do Annapolis. Na shromáždění však přijeli zástupci pouze pěti států. Alexander Hamilton proto přednesl rezoluci, kterou svolal další shromáždění do Philadelphie.³¹

25. května 1787 se ve Philadelphii sešlo prvních 29 delegátů a jejich počet se postupně zvýšil až na 55. Všech 55 delegátů dnes považujeme za tvůrce Ústavy (pouze 39 z nich dokument skutečně podepsalo). Jejich cílem bylo přijmout rozhodnutí, které by posílilo postavení federální moci, ale zároveň by ponechalo část suverenity v rukou jednotlivých států.

Hned na počátku bylo přijato rozhodnutí, díky kterému se stal předsedajícím úředníkem pětapadesátiletý George Washington, jehož postavení bylo spíše symbolické, samotných debat se příliš neúčastnil. Nejvýraznější osobou a jednoznačnou hybnou silou celého Ústavního

---

³⁰ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 126. ISBN 978-80-7106-588-3.

³¹ Tamtéž.

konventu se stal James Madison z Virginie. Díky svému vlivu při vytváření dokumentu získal přezdívku „otec Ústavy,“ kterou ovšem vždy odmítal a zastával názor, že Ústava vznikla díky spolupráci mnoha hlav.³²

Hlavním předmětem debat byla otázka, jak rozhodnout o rozdělení pravomocí mezi jednotlivými státy a federací. Po rozsáhlých diskusích dosáhli delegáti kompromisu, který stanovil, že státům zůstanou pravomoci nad domácími záležitostmi vycházejícími z jejich geografických hranic. Státy si tak podržely pravomoci například v oblasti trestního nebo rodinného práva, zatímco ústředním orgánům Spojených států byla přiřazena autorita v záležitostech týkajících se celého národa, jako například regulace a vytvoření jednotné měny, mezistátního obchodu nebo společné armády. Dalším důležitým kompromisem pak byla dohoda mezi delegáty, která stanovovala, že v případě konfliktu federálních zákonů se zákony jednotlivých států převládne právo federální.

I přes mnohé neshody sdíleli tvůrci Ústavy silnou nedůvěru jak ve federální moc, tak v lid. Shodli se proto na tom, že primárním úkolem federálních orgánů bude kontrolovat americký lid a sekundárně budou kontrolovat sebe samotné. Jejich konkrétní problém spočíval v tom, že věřili, že lidé jsou v zásadě sobeckými tvory a upřednostní tak své zájmy před zájmy společnosti. V důsledku toho věřili, že nerovnost bohatství se stane hlavním zdrojem konfliktů v celé zemi. Pokud nebude federální moc regulovat konflikty mezi bohatými a chudými, budou se obě skupiny snažit kontrolovat její orgány ku svému prospěchu. Pokud by byla federální moc kontrolována jednou z těchto frakcí, stala by se despotickou a z lidí by se stali násilníci.³³ Jak napsal Madison ve *Federalistovi* č. 51: „*Kdyby lidé byli andělé, nebyly by vlády nutné.*“³⁴

Na konci léta, zhruba čtyři měsíce od začátku konventu, byl text Ústavy dokončen. Oproti Článkům Konfederace vytvořila Ústava silnou federální moc s výraznou autoritou nad jednotlivými státy. I přesto ale byly v rukách států ponechány rozsáhlé pravomoci. Delegáti se posléze vrátili domů, aby získali pro Ústavu podporu.

---

³² FINKELMAN, Paul a Bruce A. LESH. *Milestone Documents in American History (Vol. 1: 1763-1823): Exploring the Primary Sources That Shaped America*. Dallas (Texas, USA): Schlager Group, Inc., 2008, p. 240. ISBN 978-0-9797758-0-2.

³³ PATTERSON, Thomas E. *We the People: An Introduction to the American Government*. 13th Edition. New York (New York, USA): McGraw-Hill Education, 2019, p. 22. ISBN 978-1-259-91240-5.

³⁴ HAMILTON, Alexander, John JAY a James MADISON. *Listy federalistů*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994, s. 283. ISBN 978-80-7067-390-7.

3.2. Spor o ratifikaci a Federalista

Postup ratifikace byl stanoven v článku VII. Ústavy. Aby byla přijata, bylo nutné získat souhlas 9 ze 13 států Unie.³⁵ Přijetí v jednotlivých státech se neslo v duchu sporu mezi federalisty, vedenými Alexanderem Hamiltonem, kteří prosazovali přijetí Ústavy a antifederalisty, vedenými Patrickem Henrym, kteří volali po jejím zamítnutí.

K prosazení vize federalistů výrazně přispěl soubor esejí Federalista, Hamiltonův výtvar, k jehož sepsání přesvědčil také Jamese Madisona a Johna Jaye. Dokumenty podporující ratifikaci propagovali ideu silné celonárodní autority a zároveň ujišťovali, že není důvod obávat se tyranie nové vlády.³⁶ Ve Federalistech autoři argumentovali proti decentralizaci moci podle Článků Konfederace a poukazovali na to, že právě toto uspořádání bránilo národu ve velikosti. Decentralizace podle nich Spojeným státům bránila být výraznou silou na poli mezinárodních vztahů a zároveň byla překážkou v efektivním řešení vnitrostátních problémů. Kromě toho eseje hlouběji rozpracovávaly a vysvětlovaly text Ústavy. Hamilton se v nich věnoval například důležitosti pravomoci ústředních orgánů zdaňovat státy nebo popisování hlubší struktury nově vznikajících orgánů. V posledních 21 esejích pak popisoval pravomoci, které patřily jejím jednotlivým složkám. Asi nejznámější je Desátá esej, jejímž autorem je Madison. Argumentuje v ní, že velikost a různorodost nově vzniklého státu znemožňuje jakékoliv frakci získat v ní většinu. Madison dále tvrdil, že právě v takto rozsáhlé zemi může republika opravdu fungovat, což bylo v opozici oproti všeobecně panujícímu názoru, že republika může fungovat jenom v malých, homogenních zemích.³⁷

Antifederalisté oproti federalistům působili nesourodě. Ačkoliv jako jednotlivci vzbuzovali úctu, jejich vedení se je nikdy nepodařilo spojit tak, jako se to podařilo u federalistů Hamiltonovi. Jejich argumenty byly mnohdy značně odlišné a alternativa malé vlády, kterou národu předložili, se kvůli zkušenostem se slabým kongresem podle Článků Konfederace neseťkala s pochopením. S čím ovšem uspěli bylo jejich poukázání na nedostatek individuálních občanských práv. Federalisté byli nakonec donuceni s tímto poznatkem souhlasit a slíbili vypracování Listiny práv hned po ratifikaci Ústavy.^{38,39}

---

³⁵ Tento postup byl podle Článků Konfederace protiprávní, pro takto velké změny podle nich bylo potřeba jednomyslného souhlasu.

³⁶ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 133. ISBN 978-80-7106-588-3.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ JOHNSON, Paul. Dějiny amerického národa. 1. vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2014, s.156-157. ISBN 978-80-7335-361-2.

³⁹ Spíše než o souhlas federalistů s nutností Listiny práv vytvořit se jednalo o nutný kompromis, ke kterému se museli uchýlit aby jednodušeji podpořili přijetí Ústavy.

Prvním státem který Ústavu ratifikoval se stal v prosinci roku 1787 Delaware. V létě roku 1788 pak dokument ratifikovaly i shromáždění nejdůležitějších států, Virginie a New Yorku, a Konfедераční Kongres se tak mohl začít chystat na předání moci. Nový Kongres, ustanovený již podle pravidel Ústavy, se poprvé sešel 4. března 1789 v New Yorku.

3.3. Základní právní principy Ústavy

Jak píše Alexis de Tocqueville ve svém díle *Demokracie v Americe*: „*Demokracii ohrožují dvě hlavní nebezpečí, a to naprosté podřízení zákonodárné moci vůli sboru voličů a dále soustředění všech ostatních vládních mocí v ruku moci zákonodárné. Zákonodárci států tato nebezpečí spíše podporovali. Zákonodárci Unie udělali, co bylo v jejich silách, aby je zmírnili.*“⁴⁰

Při vytváření textu Ústavy měli její autoři složitou pozici. Vytvářeli novou koncepci uspořádání politické moci, pro kterou neměli žádný vzor. Bylo potřeba zřetelně stanovit pravomoci jednotlivých složek státní moci tak, aby žádná z nich nezastávala příliš silnou pozici. Cílem jejich snažení bylo dosáhnout úpravy, která by vytvořila fungující zastupitelský systém. Federální republiku.

Hlavní zásadou, kterou se autoři Ústavy řídili, byla teorie dělby moci. Zatímco v parlamentních demokraciích evropského typu byla státní moc soustředována do rukou jednoho orgánu, nejvyššího zákonodárného sboru, ve Spojených státech se politická moc měla dělit na tři od sebe oddělené větve – moc zákonodárnou, moc výkonnou a moc soudní. Zjednodušeně lze tuto teorii popsat tak, že zákony potřebné pro řízení a fungování země tvoří moc zákonodárná, jejímž vrcholným orgánem je dvoukomorový Kongres, moc výkonná, v jejímž čele stojí prezident, zákony prosazuje a úkolem moci soudní je zákony interpretovat.⁴¹

Neméně důležitá byla pro delegáty idea federalismu, tedy rozdělení moci mezi Unii a členské státy. V prvních letech existence Spojených států byla idea federalismu úzce spojena s tzv. duální suverenitou (*dual sovereignty*), myšlenkou, která stanovovala jednoznačné odlišení práv federace a práv členských států s pouze malým překryvem pravomocí společných. Na základě struktury federalismu byly tedy pravomoci rozděleny do tří skupin. První z nich byla skupina pravomocí delegovaných (*delegated powers*), tedy pravomocí, které patřily ústředním orgánům federální moci. Druhou skupina byly pravomoci, které zůstaly v rukou států. Zde se jedná o pravomoci vyhrazené (*reserved powers*). Poslední skupinou pak byly

---

⁴⁰ TOCQUEVILLE, Alexis de. *Demokracie v Americe*. 2. vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2018, s. 147. ISBN 978-80-7335-539-5.

⁴¹ WILSON, James Q. *Jak se vládne v USA*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 21. ISBN 978-80-85605-70-8.

souběžné pravomoci (*concurrent powers*), které sdílely společně orgány federální moci spolu se státy.⁴²

Představy delegátů ohledně toho, co přesně pojem federalismus znamená, se však značně lišily. Zatímco například Hamilton zastával názor, že federální moc by měla být na základě Ústavy v politických otázkách nejvyšší kapacitou, a její pravomoci by tak měly být vymezeny široce a vykládány liberálně. Proti němu stál Thomas Jefferson, který zastával názor, že federace je pouze výsledkem dohody mezi jednotlivými státy a jako taková tak není suverénem, kterým je podle něj stále lid. Madison popsal ve *Federalistovi* č. 45 rozsah pravomocí a tedy i vztah mezi federací a jednotlivými státy následovně: „*Navrhovaná Ústava udílí federální vládě jen málo pravomocí, které jsou navíc přesně stanovené. Těch, které zůstávají vládám jednotlivých států, je mnoho a výslovně určené nejsou.*“⁴³

Autoři Ústavy si chtěli být jistí, že se žádná ze tří složek státní moci (zejména pak moc výkonná) nestane natolik mocnou, že by mohla dominovat zbylým složkám. Po vzoru principu brzd a protiváh (*checks and balances*), jejímž autorem byl francouzský filosof a spisovatel baron de Montesquieu, tak navrhli systém, na základě kterého se budou jednotlivé složky kontrolovat navzájem. Kongres může brzdit prezidenta tím, že schválí zákon, který prezident vetoval, využije pravomoci impeachmentu, odmítne schválit návrh zákona, který prezident předloží, odmítne ve funkci potvrdit osobu jmenovanou prezidentem (pouze Senát) nebo odmítne ratifikovat smlouvu, kterou prezident podepsal (pouze Senát). Federální soudy pak může brzdit tím, že změní počet soudů a jejich jurisdikci, využije pravomoc impeachmentu nebo odmítne potvrdit ve funkci soudce jmenovaného prezidentem (pouze Senát). Prezident pak může zákon přijatý Kongresem vetovat nebo může brzdit soudy nejmenováním soudců. Soudy mohou brzdit Kongres prohlášením zákona za protiústavní nebo prezidenta tím, že prohlásí jeho postup za protiústavní. Zároveň mají všechny složky státní moci právo brzdit zbylé dvě neformálně.⁴⁴

Ústava je založena na principu suverenity lidu, která se nachází již v preambuli a stanovuje, že je to právě lid, který dává federální moci právo vládnout. Tento princip vychází převážně

---

⁴² WILSON, James Q., DIULIO John J., BOSE Meena, LEVENDUSKY Matthew. *American Government: Institutions and Policies*. 16th Edition. Boston (Massachusetts, USA): Cengage, 2019, p. 33. ISBN 978-1-337-56839-5.

⁴³ HAMILTON, Alexander, John JAY a James MADISON. *Listy federalistů*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994, s. 255. ISBN 978-80-7067-390-7.

⁴⁴ WILSON, James Q. *Jak se vládne v USA*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 22. ISBN 978-80-85605-70-8.

z myšlenky klasického liberalismu, který vyzdvihuje svobodu a význam práv jednotlivce a demokracii.⁴⁵

Ze základů předchozího principu pak vychází i idea republikanismu. Tvůrci Ústavy považovali za nutné, aby měli lidé výrazný hlas při formování státní politiky. Zároveň se ale obávali, že v případě příliš velkého vlivu by lid mohl stát v cestě řádnému a rychlému rozhodování. Republikanismus je založen na principu, že lid vykonává svou moc volbou politických reprezentantů, kteří zájmy svých voličů zastávají v orgánech, do kterých jsou zvoleni.⁴⁶

Důležitý je také princip omezené moci státu, který má velmi blízko k teorii dělby moci. Omezené moci státu je dosaženo jak na úrovni horizontální (dělba moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní), tak na úrovni vertikální (dělba moci mezi Unii a jednotlivé státy). Dalším aspektem tohoto principu je úzký vztah s vládou práva. V americkém prostředí tak nikdo není právu nadřazen (ani prezident), všichni musí jednat v souladu s právním řádem.⁴⁷

3.4. Listina práv

Prvních deset dodatků k Ústavě, dohromady nesoucí název Listina práv, chrání lid před příliš silnou ústřední mocí. Tato listina dává lidem výrazná individuální práva, svobody a privilegia. Přístup autorů Ústavy ke vzniku Listiny práv byl však obecně zamítavý a nejlépe tak jejich postoj vystihují slova Alexandra Hamiltona: „*Pravdou je, že v každém rozumném ohledu i z praktického hlediska je listinou práv už Ústava sama o sobě.*“⁴⁸ Tento postoj sdílel i hlavní autor Ústavy James Madison, který výčet individuálních práv nepovažoval za důležitý a spoléhal se spíše na systém brzd a protiváh.

I přes tuto počáteční nechuť se však Madison pustil do obtížného úkolu: prozkoumat všechny dodatky předložené na Ústavním konventu, které se týkaly individuálních práv. Tyto dodatky porovnal s listinami práv jednotlivých států a Virginskou deklarací sepsanou Georgem Masonem v roce 1776. V roce 1789 pak návrh deseti dodatků představil nově zvolenému Kongresu.⁴⁹

---

⁴⁵ FINKELMAN, Paul a Bruce A. LESH. Milestone Documents in American History (Vol. 1: 1763-1823): Exploring the Primary Sources That Shaped America. Dallas (Texas, USA): Schlager Group, Inc., 2008, p. 304. ISBN 978-0-9797758-0-2.

⁴⁶ Tamtéž, p. 329.

⁴⁷ FRIEDMAN, Lawrence M. A History of American Law. New York (New York, USA): Touchstone, 2005, p. 703. ISBN 978-0-7432-8258-1.

⁴⁸ JOHNSON, Paul. Dějiny amerického národa. 1. vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2014, s.157. ISBN 978-80-7335-361-2.

⁴⁹ Tamtéž, s. 46.

První a nejdůležitější dodatek zaručuje občanům svobodu náboženského vyznání, shromažďování, svobodu slova a tisku a také petiční právo. Druhý dodatek zaručuje právo držet a nosit zbraně. Třetí dodatek stanovuje, že vlastníci domů nemusí ubytovávat vojáky, tuto povinnost mají pouze na základě konkrétního zákonného zmocnění v případě války. Čtvrtý dodatek zaručuje osobní a domovní svobodu, chrání před neoprávněnými prohlídkami a konfiskacemi majetku a požaduje odůvodněná zjištění v případě vydávání příkazů orgány státní moci. Pátý dodatek stanovuje, že nikdo nesmí být dvakrát odsouzen v téže věci, nesmí být nucen svědčit sám proti sobě a zároveň zaručuje právo na spravedlivý soudní proces. Šestý dodatek zaručuje práva obžalovaného v trestním řízení – právo na rychlé a veřejné líčení, na nestrannou porotu, být informován o příčině a povaze žaloby, konfrontovat svědky, povolat svědky ve svůj prospěch a právo na obhajobu. Sedmý dodatek zaručuje účast poroty v soudních líčeních, v nichž výše pohledávky přesahuje 20 dolarů. Osmý dodatek zakazuje příliš vysoké kauce a pokuty a kruté a mimořádné tresty. Devátý dodatek zaručuje existenci dalších práv, jejichž absence v Ústavě nesmí být na škodu. Desátý a poslední dodatek stanovuje, že práva, která Ústava výslovně nepřiznává Unii a ani je nevylučuje z pravomoci států, patří jednotlivým státům nebo lidu.⁵⁰

Takto napsaná a navrhnutá Listina práv byla Kongresem přijata a 15. prosince 1791 se stala součástí Ústavy.

---

⁵⁰ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 515-517. ISBN 978-80-87212-87-5.

4. Moc zákonodárna

První ze tří složek státní moci je podle americké Ústavy moc zákonodárna. Na základě článku I., oddílu 1 Ústavy náleží veškerá moc zákonodárna v právním systému Spojených států Kongresu, který se skládá ze dvou komor. Těmito komorami jsou Sněmovna reprezentantů a Senát. Společně tvoří federální zákony, které platí pro celé území Spojených států. Tento systém sdílení moci zákonodárné nutí obě komory v průběhu legislativního procesu spolupracovat a nacházet kompromisy v případě, že spolupráce není jednoduše dosažitelná.

4.1. Kongres

Přijetí dvoukomorového Kongresu bylo nutným kompromisem mezi zájmy velkých a malých států. Velké (lidnaté) státy předložily tzv. virginský plán (*Virginia Plan*),⁵¹ jehož autorem byl virginský státník Edmund Randolph. Virginský plán navrhoval vznik dvoukomorového Kongresu, do jehož obou komor budou voleni zastupitelé poměrně, tedy podle počtu svobodného obyvatelstva. Malé státy se však obávaly, že Kongres, do jehož komor budou zastupitelé voleni podle počtu obyvatel, nebude dostatečně hájit jejich zájmy. Představily proto na základě návrhu Williama Patersona svůj vlastní, tzv. newjerseyský, plán (*New Jersey Plan*),⁵² který navrhoval vytvoření jedné komory, do které bude volen stejný počet zástupců za každý stát. Po sáhodlouhých diskusích se obě strany dohodly na nutném kompromisu, jehož autorem byl Roger Sherman, zástupce státu Connecticut. Jednalo se o spojení obou dříve navržených plánů. Obsazování Sněmovny reprezentantů by se řídilo podle návrhu, který předložili zástupci z Virginie a v případě Senátu by se postupovalo podle návrhu předloženého zástupci z New Jersey. Přijatý návrh získal název Velký kompromis (v angličtině se vžilo také označení *Connecticut Compromise*).⁵³ Podle takto schváleného klíče se volby do obou komor Kongresu s malými změnami konají dodnes.⁵⁴

Dvoukomorový Kongres dává možnost každé z komor kontrolovat jednání komory druhé a žádná z komor tak nemá pravomoc řídit celý legislativní proces samostatně, což dává jednotlivým státům větší pocit důvěry. Kritika proti tomuto uspořádání staví argument, že bývá

---

⁵¹ Transcript of Virginia Plan, [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z:

<https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=7&page=transcript>

⁵² The New Jersey Plan. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: https://www.usconstitution.net/plan_nj.html

⁵³ The Connecticut Compromise. [online]. [cit. 26.04.2021]. Dostupné z:

https://wps.prenhall.com/wps/media/objects/531/544609/Documents_Library/conncomp.htm

⁵⁴ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 128-129. ISBN 978-80-7106-588-3.

proces vytváření a aplikování zákonů zbytečně zdlouhavý, protože upřednostňuje nutnost spolupráce a schopnosti se dohodnout před rychlostí a efektivitou.

Ohledně rozsahu pravomocí a síly Kongresu se vedly debaty již od jeho vzniku. Pokud by měl jednat Kongres rychle a efektivně, měl by mít silné vedení, možnost debaty by stejně jako využívání zdržovací taktiky měla být omezena a pravomoci výborů by neměly být rozsáhlé. Pokud je důležitějším aspektem ochrana zájmů jednotlivých států a voličů, je vhodné slabší vedení, umožnění odkladů a diskusí a posílení pravomocí výborů. V průběhu dějin se jako praktičtější ukázal druhý způsob, tedy decentralizace a oslabování federálního aparátu ve prospěch jednotlivých států.⁵⁵

Článek I., oddíl 6 Ústavy, který je společný oběma komorám Kongresu, stanovuje pravidla odměňování členů Sněmovny reprezentantů a Senátorů a jejich vyplácení z federálního rozpočtu. Tato skutečnost dokládá jejich postavení jako zástupců celé Unie a ne pouze států, ve kterých byli zvoleni. Zároveň stanovuje pravidlo svobody projevu na půdě Kongresu, podle kterého mohou být jeho členové vyslýcháni pouze v té z komor, ve které tento projev učinili. Dalším důležitým prvkem je pak také ustanovení o imunitě v době přítomnosti na zasedání Kongresu nebo cestou tam či zpět, s výjimkou případů velezrady, těžkého trestného činu a porušení veřejného pořádku.

Významnou roli hrají v Kongresu výbory. Existují tři typy: stálé výbory (*Standing committees*), jejichž úkolem je zabývat se jasně vymezenými oblastmi zákonodárné činnosti a jsou vytvářeny pro všechny kongresová dvouletí, vybrané výbory (*Select committees*), které se zabývají přesně vymezenými úkoly, ale jsou tvořeny jenom v případě, že vyvstane nutnost tyto úkoly řešit, a společné výbory (*joint committees*), ve kterých zasedají dohromady zástupci ze Sněmovny reprezentantů i Senátu.⁵⁶

První výbor byl vytvořen na půdě Sněmovny reprezentantů 2. dubna 1789 a jeho úkolem bylo připravit a dohlížet na pravidla jednání Sněmovny. V Senátu došlo k vytvoření obdobného výboru o pár dnů později. Ostatní výbory byly původně v Kongresu vytvářeny podle potřeby v případech, kdy bylo nutné řešit konkrétní problémy, které při jednání vyvstaly. Prvním dlouhodoběji ustanoveným výborem v dolní komoře Kongresu byl Výbor pro celou Sněmovnu reprezentantů (*Committee of the Whole House*). Tento výbor byl zřízen aby se dalo jednodušeji debatovat ohledně návrhů jednotlivých zákonů, jednání před celou Sněmovnou bylo totiž zbytečně složité a zdlouhavé. V Senátu byla role výborů již od jeho vzniku důležitější. Už v roce 1816 byl přijat systém, podle kterého bylo v Senátu 11 stálých výborů, z nichž byl každý

---

⁵⁵ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 146. ISBN 978-80-85605-70-8.

⁵⁶ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 155. ISBN 978-80-85605-70-8.

tvořen pěti členy. Tři z těchto výborů fungují dodnes (konkrétně se jedná o Právní výbor, Výbor pro zahraniční vztahy a Finanční výbor). Nyní v Senátu existuje 20 stálých výborů.⁵⁷ Postupem času role výborů získávala na významu i ve Sněmovně reprezentantů a dnes tak lze říci, že právě ve výborech Kongres skutečně pracuje.

I přes formulaci, že veškerá moc zákonodárná patří Kongresu, je však díky teorii brzd a protiváh nucen se o ni dělit s prezidentem (který má možnost zákony přijaté Kongresem vetovat). Další limitací je pak pro Kongres to, že může tuto moc vykonávat pouze v otázkách, které se týkají celé federace. Na úrovni jednotlivých států totiž tato moc spadá do rukou jejich kongresů. Výrazný vliv má na fungování Kongresu také Nejvyšší soud, kterému náleží pravomoc prohlásit zákony přijaté Kongresem za protiústavní.⁵⁸

Článek I. Ústavy, který se věnuje otázce moci zákonodárné, a tedy Kongresu, je výrazně delší než články II. (moc výkonná) a III. (moc soudní) dohromady. Je tedy zřetelně vidět, které ze tří složek státní moci přikládali autoři Ústavy největší význam. Je nutné dodat, že hlavní autor Ústavy James Madison byl jednoznačným zastáncem toho, aby nejsilnější roli měl právě nově vzniklý Kongres.⁵⁹

4.2. Sněmovna reprezentantů

Sněmovna reprezentantů Spojených států amerických představuje dolní komoru dvoukomorového Kongresu. Jejími členy jsou kongresmani, kteří zastupují po následující dvouleté funkční období stát, za který byli do Kongresu zvoleni.

Na základě článku I., oddílu 2 Ústavy se křesla ve Sněmovně rozdělují mezi jednotlivé státy podle počtu obyvatel na základě sčítání lidu, které probíhá každých deset let. Ať je populace státu jakkoliv malá, má každý stát právo na alespoň jednoho zástupce. Jediné další pravidlo, které ohledně tohoto uspořádání Ústava stanovuje, je zákaz mít více než jednoho zástupce na 30 000 obyvatel. Ústava každému z 13 zakladatelských států stanovila konkrétní počet zastupitelů a v první Sněmovně reprezentantů tak zasedalo 55 osob. Počet zastupitelů postupem času rostl, aby odpovídal rozšiřování federace a souvisejícímu populačnímu růstu.

---

⁵⁷ Senate Committees. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/briefing/Committees.htm>

⁵⁸ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 145. ISBN 978-80-85605-70-8.

⁵⁹ WILSON, James Q., DIULIO John J., BOSE Meena, LEVENDUSKY Matthew. American Government: Institutions and Policies. 16th Edition. Boston (Massachusetts, USA): Cengage, 2019, p. 297. ISBN 978-1-337-56839-5.

V roce 1929 byl dne 18. června přijat *The Permanent Apportionment Act*,⁶⁰ který stanovil počet zastupitelů na 435,⁶¹ což je počet, který je dodržován dodnes.

Ve svém článku I., oddíl 2 Ústava stanovuje tři podmínky, které musí kandidát splnit, aby mohl být do dolní komory zvolen. První podmínkou je dosažení věku 25 let v den kdy se zvolená osoba ujímá svého úřadu. Druhou podmínkou je povinnost být občanem Spojených států alespoň po dobu 7 let. Poslední povinnost, kterou musí kandidát splnit, je nutnost být v době voleb občanem státu, za který do Kongresu kandiduje. Žádné další podmínky nesmí být dle dikce Ústavy na případné kandidáty kladeny.⁶²

V případě že dojde ve Sněmovně reprezentantů k uvolnění místa kongresmana, orgán výkonné moci státu, z kterého zastupitel pochází, vydá příkaz ke konání náhradních voleb, kterými se toto místo dočasně zaplní.

Ústava řeší ve svém článku I., oddíl 2 nejenom to, kdo může být do Sněmovny volen, ale i kdo může volit. Oprávnění přísluší každé osobě, která má právo volit do početně silnější komory zákonodárného sboru ve státu, jehož je občanem. Čtyři dodatky toto ustanovení konkretizují a upravují. Stanovují totiž zákaz diskriminace v přístupu k volbám z důvodu rasy,⁶³ pohlaví,⁶⁴ neschopnosti platit řádně daně⁶⁵ a z důvodu věku.⁶⁶

Jak již bylo řečeno výše, každý stát má právo na alespoň jednoho člena Sněmovny reprezentantů, jehož funkční období trvá dva roky. Ústava samotná toho pak k procesu voleb moc neříká. Jediné pravidlo které stanovuje je, že zastupitele volí obyvatelé státu, který budou zastupovat.

První volby do Sněmovny reprezentantů, které se konaly na přelomu let 1788 a 1789. Jelikož v této chvíli zatím neexistovaly ve Spojených státech politické strany, voliči se

---

⁶⁰ Text zákona dostupný z: <https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/71st-congress/session-1/c71s1ch28.pdf>

⁶¹ Kromě situace, kdy v roce 1959 vstoupily do Unie Aljaška a Havaj a počet členů Sněmovny reprezentantů se na chvíli zvýšil na 437. Po dalších volbách došlo k novému přerozdělení a počet se vrátil zpět na 435 zástupců.

⁶² 14. dodatek stanovuje tzv. diskvalifikační kritérium, které stanovuje, že jestliže složil občan Spojených států přísahu, že bude dodržovat Ústavu Spojených států a posléze se zúčastnil povstání nebo vzpoury proti této ústavě a pomáhal nebo poskytoval podporu jejím nepřítelům, nesmí se takto provinilá osoba v budoucnu ucházet o jakoukoliv funkci ve službě Spojeným státům jak na federální úrovni, tak na úrovni jednotlivých států.

⁶³ 15. dodatek k Ústavě z roku 1870 stanovil zákaz diskriminace v přístupu k volbám na základě rasy nebo etnické příslušnosti. Státy posléze začaly přijímat zákony, kterými stanovovaly další podmínky pro přístup k volbám – placení daní nebo testy gramotnosti, díky čemuž stále aktivně bránily barevnému obyvatelstvu ve výkonu volebního práva. Tato omezení přestala být vymáhána až v průběhu 20. století.

⁶⁴ 19. dodatek k Ústavě z roku 1920 garantoval ženám právo volit do zákonodárných sborů na úrovni federální i státní.

⁶⁵ 24. dodatek k Ústavě z roku 1964 stanovil, že právo volit do federálního Kongresu nesmí být podmíněno placením daní. V době přijetí se toto pravidlo nevztahovalo na volby do zákonodárných sborů jednotlivých států a 5 států tak ve svých volbách toto opatření po svých občanech stále vyžadovalo. To bylo změněno až na základě rozsudku v případě Harper v. Virginia Board of Elections z roku 1966, který toto uspořádání označil za protiústavní. – Text rozsudku dostupný z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/383/663/#tab-opinion-1945993>

⁶⁶ 26. dodatek k Ústavě z roku 1971 stanovil minimální věkovou hranici od které lze volit na 18 let.

rozhodovali mezi kandidáty, kteří byli „pro administrativu“ nebo naopak „proti administrativě.“ Vůdcem první skupiny byl luteránský pastor z Pensylvánie, Frederick Muhlenberg, který byl po vítězství své strany jmenován prvním Předsedou Sněmovny reprezentantů (*Speaker of the House*). Už při přípravě prvních voleb došlo k vytvoření volebních obvodů, ne ovšem ve všech státech. V těch v kterých obvody nebyly, byli členové Sněmovny reprezentantů voleni v rámci celého státu. V rámci dalšího vývoje došlo ve všech státech, ve kterých se volil větší počet zástupců než jeden, k vytvoření více jednomandátových volebních obvodů.⁶⁷

Podle úvodní úpravy kandidáty jmenovaly politické strany jejichž byli členy a volič musel pouze vybrat hlasovací lístek strany, kterou chtěl volit. Tento postup se změnil se zavedením primárních voleb, při kterých kandidát musí sehnat nezbytný počet podpisů, na základě čehož se dostane na kandidátku své strany pro primární volby. Vítěz těchto voleb pak postupuje do voleb do Kongresu, ve kterých se střetne s kandidátem protější strany.⁶⁸

Postavení kongresmanů postupem času doznalo výrazných změn. V prvních několika desetiletích po zasedání prvního Kongresu nebyla pozice zastupitele považovaná za kariéru, většina kongresmanů díky tomu vykonávala svůj mandát pouze po dobu jednoho funkčního období. Hlavním důvodem tohoto postoje byla skutečnost, že federální orgány nehrály tak důležitou roli jako orgány jednotlivých států, které přijímaly většinu zajímavých rozhodnutí. Postupem času však díky posilování federální moci role nabrala na vážnosti i významu, a z kongresmanů se tak stali kariéerní politici, jakými jsou i dnes.⁶⁹

Po volbách si zvolení zástupci vyberou Předsedu Sněmovny reprezentantů a další úředníky nutné pro fungování dolní komory. Předsedovi Sněmovny reprezentantů nestanovuje Ústava konkrétní práva a povinnosti, jeho role byla tedy do značné míry formována tradicemi, zvyky a postupným vývojem Kongresu.

Historici se dodnes přou, zda zastávali první předsedové převážně ceremoniální a nestrannou roli, nebo zda se aktivně účastnili formování politiky na půdě Sněmovny. Funkce začala nabírat významu již brzy po svém vzniku, konkrétně za Henryho Claye, státníka a

---

⁶⁷Díky způsobu vytyčení hranic volebních obvodů vyvstaly dva problémy, které můžou značně zasáhnout do výsledku voleb. Prvním z nich je nerovné zastoupení (*malapportionment*). Jedná se o situaci, ve které se volební obvody výrazně liší svou velikostí. Pokud žije v jednom volebním obvodě dvakrát více obyvatel než v obvodě druhém, je ke zvolení člena Sněmovny z tohoto obvodu dvojnásobný počet hlasů. Hlas voliče menšího obvodu má tudíž dvojnásobnou váhu. Druhým problémem je pak volební geometrie (*gerrymandering*). Jedná se o situaci, při které k záměrné machinaci s hranicemi volebních obvodů, aby nespravedlivě zvýhodnily jednoho z kandidátů a ten tak měl větší šanci zvítězit. – WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 155. ISBN 978-80-85605-70-8.

⁶⁸Tamtéž, s. 151.

⁶⁹WILSON, James Q., DIULIO John J., BOSE Meena, LEVENDUSKY Matthew. American Government: Institutions and Policies. 16th Edition. Boston (Massachusetts, USA): Cengage, 2019, p. 302. ISBN 978-1-337-56839-5.

právnicka z Kentucky, který se schůzí aktivně účastnil a využíval tak svého vlivu k zajištění přijetí opatření, která podporoval. Jeho nástupci pokračovali v trendu, který započal a sami rozšiřovali škálu pravomocí, které k funkci náleží. Mezi nejdůležitější pravomoci, které nyní předsedovi patří, spadá jeho pravomoc jmenovat členy sněmovních výborů, dávat jednotlivým výborům návrhy konkrétních zákonů k jejich projednání či přidělovat slovo při jednání ve Sněmovně.⁷⁰

4.3. Senát

Druhou (horní) komoru Kongresu tvoří Senát, který je tvořen senátory, jejichž funkční období je 6 let a každé dva roky se obměňuje jedna třetina senátorských křesel. Každý stát zastupují dva senátoři, přičemž každý senátor má v případě hlasování jeden hlas. Jednotlivé státy jsou zde tedy zastupovány rovně a ne podle počtu obyvatel jednotlivých států. Toto uspořádání lépe chrání práva malých států.

Hned po vzniku došlo v Senátu k zajímavému upořádání, při kterém byli Senátoři na základě Ústavy rozděleni do 3 skupin. První skupině bylo přiděleno zkrácené dvouleté funkční období, druhé skupině zkrácené čtyřleté funkční období a třetí skupině klasické šestileté funkční období. Tento způsob vedl k tomu, že došlo vždy po dvou letech k obměně třetiny senátorů, což vedlo ke kontinuitě zasedání Senátu pro nadcházející období.

Článek I., oddíl 3 Ústavy stanovuje tři podmínky, které musí být splněny, aby mohl být kandidát do horní komory zvolen. První podmínkou je dosažení věku 30 let v moment, kdy se zvolený senátor ujímá své funkce. Druhá podmínka stanovuje, že musí být kandidát občanem Spojených států po dobu alespoň 9 let. Poslední podmínka pak říká, že musí být kandidát v době voleb občanem státu, za který do Kongresu kandiduje (nemusí v něm ovšem trvale žít).

V průběhu dějin k porušení těchto podmínek několikrát došlo. V roce 1806 byl zvolen tehdy 29letý Henry Clay z Kentucky, v roce 1816 28letý Armistead Mason z Virginie a v roce 1818 28letý John Henry Eaton z Tennessee. Nejdůležitějším byl případ z roku 1934, kdy byl zvolen 29letý Rush Holt ze Západní Virginie. Holt před svým zvolením slíbil, že se složením senátorského slibu počká, dokud mu nebude požadovaných 30 let. Holtův soupeř Henry Hatfield jeho zvolení napadl a obrátil se na Senát s návrhem na zrušení Holtovy volby. Senát

---

⁷⁰WILSON, James Q., DIULIO John J., BOSE Meena, LEVENDUSKY Matthew. American Government: Institutions and Policies. 16th Edition. Boston (Massachusetts, USA): Cengage, 2019, p. 308-309. ISBN 978-1-337-56839-5.

jeho argument neuznal a prohlásil, že dosažení věku 30 let je rozhodující až v okamžik složení slibu, nikoliv v okamžik volby.⁷¹

Speciálním případem byl příběh Alberta Gallatina, amerického státníka švýcarského původu. V roce 1793 byl sice zvolen do Senátu, nástup do funkce mu ovšem nebyl umožněn z toho důvodu, že nesplnil podmínku občanství trvajících alespoň 9 let.⁷²

Volby do Senátu původně neprobíhaly na základě všeobecného lidového hlasování, senátoři byli voleni zákonodárnými sbory svých států. Postupem času začaly jednotlivé státy přecházet k systému lidového hlasování a na začátku 20. století už 29 států volilo na základě rozhodnutí jejich zákonodárných sborů právě formou lidového hlasování. V roce 1913 byl přijat 17. dodatek k Ústavě, který tuto formu stanovil pro území celé Unie.

Předsedou Senátu je na základě Ústavy viceprezident Spojených států, který má ovšem právo hlasovat na jednání pouze v případě, kdy dojde k rovnosti hlasů. Pro případ nepřítomnosti viceprezidenta na jednání⁷³ si Senát zvolí prozatímního předsedu (*President pro tempore*), jehož rolí je zastupovat viceprezidenta a řídit jednání Senátu (článek I., oddíl 3).

4.4. Legislativní proces

Hlavním úkolem Kongresu je tvoření zákonů. K tomu dochází v legislativním procesu, který začíná v moment, kdy je návrh zákona předložen před jednu z komor Kongresu. Několik prvních Kongresů nemělo jednotně stanovená pravidla a jako vzor pro svůj legislativní proces používaly často obdobu postupu Konfederálního kongresu nebo jednotlivých států. Každý Kongres pak vydával svůj vlastní soubor pravidel, podle kterého se proces řídil (*Rules of the Senate* a *Rules of the House of Representatives*). Tyto pravidla bývala z velké části pro každý Kongres stejná, ale v určitých aspektech se mnohdy lišily. Ke změně a sjednocení pravidel poprvé došlo v roce 1801, kdy Thomas Jefferson, který sloužil mezi lety 1797-1801 jako prozatímní předseda Senátu, sepsal několik textů, které v roce 1801 souborně vydal jako svůj Manuál parlamentních pravidel Senátu Spojených států (*A Manual of Parliamentary Practice for the Use of the Senate of the United States*).⁷⁴ Senát se pravidly začal brzy řídit a Sněmovna reprezentantů se připojila nedlouho poté.

⁷¹ Youngest Senator. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z:

https://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Youngest_Senator.htm

⁷² Albert Gallatin. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: [https://www.mtsu.edu/first-](https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/1161/albert-gallatin#:~:text=Gallatin%20served%20in%20state%20and%20federal%20government&text=Pennsylvanians%20elected%20him%20to%20the,activities%20were%20also%20to%20blame.)

[amendment/article/1161/albert-gallatin#:~:text=Gallatin%20served%20in%20state%20and%20federal%20government&text=Pennsylvanians%20elected%20him%20to%20the,activities%20were%20also%20to%20blame.](https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/1161/albert-gallatin#:~:text=Gallatin%20served%20in%20state%20and%20federal%20government&text=Pennsylvanians%20elected%20him%20to%20the,activities%20were%20also%20to%20blame.)

⁷³ Nepřítomný je viceprezident v situaci, kdy musí plnit jiné povinnosti, které mu náleží, nebo pokud musí zastupovat ve funkci prezidenta Spojených států.

⁷⁴ Text Jeffersonova manuálu je dostupný z: <https://www.govinfo.gov/app/details/HMAN-115/context>

Prvním krokem legislativního procesu je předložení návrhu zákona kterýmkoliv členem Kongresu. Poté se návrhu ujme jeden z výborů komory, ve kterém dochází k prostudování návrhu a vypracování textu zákona.

Další fází legislativního procesu je veřejná debata v té z komor Kongresu, ve které byl návrh předložen. Po debatě členové komory o návrhu hlasují. Mohou návrh schválit, zamítnout, vrátit výboru k dopracování nebo se mohou odmítnout návrhem zabývat (*table the bill*). Ke schvalování návrhu dochází v procesu tří čtení. Pokud je návrh přijat, posílá se do druhé komory, kde musí projít stejným procesem. Pokud je v druhé komoře upraven, je předán poradnímu výboru (*Conference Committee*), který jej musí upravit, aby prošel v obou komorách ve stejném znění. Pokud návrh přijat není, může být v budoucnu Kongresu znovu předložen.

Jakmile návrh projde oběma komorami, existuje několik způsobů, kterými může návrh vstoupit v platnost. Nejčastěji se tak stane, když návrh podepíše prezident. Pokud se však prezident rozhodne návrh vetovat⁷⁵ a nepodepíše jej, má Kongres možnost toto rozhodnutí zvrátit. Aby se tak stalo, musí být návrh zákon přijat v obou komorách dvoutřetinovou většinou. Alternativně se může stát návrh zákona platným, pokud jej prezident ve lhůtě 10 dnů nepodepíše, nevetuje či jej nevrátí zpět do Kongresu.⁷⁶

4.5. Dodatky k Ústavě

Zvláštní postup vyžaduje přijímání dodatků k Ústavě. Návrh na přijetí dodatku může podat pouze Kongres na základě návrhu dvou třetin členů v obou komorách nebo sjezd zástupců jednotlivých států svolaný Kongresem na základě žádosti dvou třetin zákonodárných sborů jednotlivých států. Součástí Ústavy se pak dodatky stanou pouze v případě, že jsou schváleny třemi čtvrtinami zákonodárných orgánů jednotlivých států, nebo konventy ve třech čtvrtinách jednotlivých států. Z hlediska práv jednotlivých států je důležité ustanovení, které zakazuje přijmout dodatek, který by zbavil konkrétní stát rovného postavení v Senátu (článek V.).

V celé historii Spojených států bylo zatím přijato 33 dodatků k Ústavě. Mezi nejdůležitější patří prvních deset dodatků, dohromady nesoucí název Listina práv.⁷⁷

---

⁷⁵ Otázkou prezidentského veta se zabývá kapitola 5.1.3.

⁷⁶ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 158-162. ISBN 978-80-85605-70-8.

⁷⁷ Listinou práv se zabývá kapitola 3.4.

4.6. Pravomoci Kongresu

Pravomoci Kongresu se dají rozdělit do tří základních skupin: první skupinou jsou pravomoci společné oběma komorám, druhou skupinou jsou pravomoci patřící pouze Sněmovně reprezentantů a třetí skupinou jsou pravomoci náležící pouze Senátu.

Ústava stanovuje tři pravomoci, které patří pouze Sněmovně reprezentantů. První z nich je právo iniciovat proces impeachmentu. Jedná se o proces, při kterém může být na návrh dolní sněmovny zproštěn funkce nejen prezident a viceprezident, ale i ostatní úředníci Spojených států.⁷⁸ Druhou pravomocí náležející pouze Sněmovně je právo zvolit prezidenta v případě, že ve volbách bude pro oba kandidáty hlasovat stejný počet volitelů.⁷⁹ Poslední pravomocí, která náleží pouze do rukou dolní komory Kongresu, je pravomoc předkládat návrhy ke zvýšení příjmů do federálního rozpočtu. Senát může u tohoto druhu zákonů pouze předkládat doplňky k zákonům již navrženým Sněmovnou.

Pravomoc potvrdit jmenování úředníků prezidentem, u kterých to vyžaduje Ústava, náleží pouze Senátu, stejně jako právo radit a dávat souhlas při ratifikaci mezinárodních smluv. U obou těchto pravomocí však existují výjimky. V případě, kdy se vyprázdní post viceprezidenta, je pro jmenování nového viceprezidenta nutný souhlas obou komor Kongresu. Druhou výjimkou, při které je potřeba souhlasu obou komor, je pak schválení mezinárodních smluv týkajících se zahraničního obchodu. Poslední pravomocí, která náleží pouze horní komoře, je role soudního orgánu při procesu impeachmentu vyvolaném Sněmovnou.

Nejrozsáhlejší je skupina pravomocí, které náleží oběma komorám společně. Ústava v článku I., oddíl 8 těchto 27 pravomocí konkrétně vyjmenovává.

Prvními z těchto pravomocí jsou pravomoci „*ukládat a vybírat daně, cla, dávky a poplatky, platit dluhy, pečovat o obranu země a všeobecný blahobyt ve Spojených státech,*“ a „*vypůjčovat si peníze na účet Spojených států.*“⁸⁰ Mezi jednotlivými státy a představiteli Unie došlo po vzniku Spojených států k dohodě, která stanovila, že federální orgány zafinancují dluhy, které vznikly státům díky jejich účasti v Americké válce o nezávislost. Státy se na oplátku zavázaly, že budou přispívat do federální pokladny formou daní. Souběžně s růstem množství prostředků ve federální pokladnici, rostla i moc Kongresu nad národem.

Kongres má také na základě tzv. obchodní klauzule (*commerce clause*) pravomoc regulovat veškeré obchodní aktivity, které probíhají ve více než jednom státě Unie. Obecnost této

---

⁷⁸ Otázce impeachmentu se věnuje kapitola 5.1.2.

⁷⁹ Otázce prezidentských voleb se věnuje kapitola 5.1.1.

⁸⁰ Článek I., oddíl 8, odstavec 1 a 2 Překlad z: KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 503-504. ISBN 978-80-87212-87-5.

klauzule donutila americké soudy toto ustanovení specifikovat a výkladovým pravidlem se tak stala skutečnost, že nestačí pouze to, že se obchodní aktivita odehrává ve více státech, nutné je také to, aby měla skutečný a podstatný vztah k národnímu zájmu.⁸¹

Pouze Kongresu přísluší pravomoc v otázce vytváření a aplikování zákonů ohledně udělování občanství. Udělit občanství mohou státním příslušníkům cizích států pouze federální úřady, jednotlivé státy tuto moc nemají (článek I., oddíl 8, odstavec 4).

V rukách Kongresu leží právo stanovit „jednotné konkurzní právo na celém území Spojených států.“⁸² Do konkurzu se dle práva Spojených států dostane osoba či podnik, která není schopna platit své dluhy. Konkurzní právo pak stanoví závazná pravidla, podle kterých bude dlužník nucen svým věřitelům nesplacené závazky hradit a zároveň zbavuje dlužníka některých povinností, aby mohl svým závazkům lépe dostát.

Kongres dále rozhoduje o vytváření peněz, celkové regulaci národního měnového systému a stanovuje míry a váhy platné pro území celé federace. K zavedení měnové samostatnosti a vytvoření vlastní měny přijal Kongres v roce 1792 Zákon o měně (*Coinage Act*),⁸³ který stanovil jako platnou měnu na území Spojených států americký dolar. Další zákony, které americkou měnu upravují dodnes, jsou tímto zákonem stále výrazně ovlivňovány. V přímé souvislosti s těmito právy má Kongres také pravomoc určovat tresty v případě padělání měny nebo státních dluhopisů či zřizovat pošty a poštovní cesty (článek I., oddíl 5, 6 a 7).

Kongres má povinnost „podporovat vědecký pokrok a užitečné znalosti a umění tím, že zajistí spisovatelům a vynálezčům na určitou dobu výhradní právo k jejich dílům a vynálezům.“⁸⁴ K výkonu této pravomoci přijal Kongres zákony o patentech, autorských právech a ochranných známkách a postavil tak v americkém prostředí základy práva duševního vlastnictví.

Ačkoliv článek III. vytváří Nejvyšší soud Spojených států, pravomoc vytvořit soustavu federálních soudů podřízených Nejvyššímu soudu byla vložena do rukou Kongresu (článek I., oddíl 8, odstavec 9). Kongres zároveň podle Ústavy nemá autoritu k tomu, aby vytvořil nebo naopak rozpustil Nejvyšší soud.

---

⁸¹ Commerce Clause. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/commerce_clause#:~:text=The%20Commerce%20Clause%20refers%20to,states%2C%20and%20with%20the%20Indian

⁸² Článek I., oddíl 8, odstavec 4. Překlad z: KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 503-504. ISBN 978-80-87212-87-5.

⁸³ Text zákona dostupný z: <https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/2nd-congress/session-1/c2s1ch16.pdf>

⁸⁴ Článek I., oddíl 8, odstavec 8. Překlad z: KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 504. ISBN 978-80-87212-87-5.

Další soubor pravomocí se týká ozbrojených složek jak na úrovni federální, tak na úrovni milicí jednotlivých států. Kongres má v této oblasti pravomoc: „*definovat a trestat pirátství a zločiny spáchané na širém moři a jiná provinění proti mezinárodnímu právu; vyhlášovat válku, udílet povolení k zajímání lodí a odvetným opatřením na moři, stanovit předpisy o kořisti a zajetí na zemi i na vodě; povolávat a vydržovat vojska, peníze k tomu účelu nesmějí být určeny na dobu delší než dva roky; zřizovat a udržovat loďstvo; vydávat předpisy při řízení a organizaci ozbrojených sil pozemních i námořních; pečovat o svolávání domobrany, která by chránila zákony Unie, potlačovala povstání a odrážela nepřátelské vpády; pečovat o organizaci, výzbroj a kázeň domobrany a vrchní velení těch sil domobrany, které jsou ve službách celé Unie; jednotlivým státům se ponechává právo jmenování důstojníků a pravomoc vést výcvik domobrany podle předpisů o kázni, stanovených Kongresem.*“⁸⁵

Poslední odstavec oddílu 8 dává Kongresu moc „*vydávat všechny zákony nezbytné (necessary and proper) k uskutečňování shora uvedených pravomocí a všech ostatních pravomocí, propůjčených touto ústavou vládě Spojených států, jejím departmentům nebo úředníkům.*“ Tato klauzule (*Necessary and Proper Clause*) dává Kongresu možnost užívat tzv. implikovaných pravomocí. Jedná se o pravomoci, které nejsou v Ústavě výslovně uvedené, ale jsou pro Kongres nezbytné, pokud má být schopen vykonávat pravomoci v Ústavě výslovně uvedené. Formulace této klauzule dává Kongresu obrovský manévrovací prostor, ve kterém může vykonávat své pravomoci, a je tak zdrojem většiny dodnes přijatých zákonů. Prakticky všechny zákony týkající se zřizování státního aparátu, stejně jako zákony týkající se subjektivního hmotného práva (od antidiskriminačních zákonů až po zákony z oboru pracovního práva) jsou vytvářeny na základě této klauzule. V prvních letech po přijetí Ústavy byl díky této klauzuli přijat zákon, který vytvořil federální finanční systém, který sice nemá v Ústavě podklad, ale je nutný pro regulaci finančních záležitostí nebo systém výběru daní (Ústava stanovovala pouze právo Kongresu přijmout daňové zákony, nedávala mu ale právo stanovit způsob jejich vybírání).^{86,87} Díky takto široce vymezené působnosti je tato klauzule mnohdy považována za nejdůležitější ustanovení Ústavy.

---

⁸⁵ Článek I., oddíl 8, odstavce 10-16. Překlad z: KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 506. ISBN 978-80-87212-87-5.

⁸⁶ KAPLAN, Diane S. An Introduction to the American Legal System, Government, and Constitution. New York (New York, USA): Wolters Kluwer, 2015, p. 47. ISBN 978-1-4548-7095-1.

⁸⁷ V interpretování *necessary and proper* klauzule hraje důležitou roli případ *McCulloch v. Maryland* z roku 1819. V roce 1816 Kongres vytvořil Druhou banku Spojených států s úkolem, aby vybírala a rozdělovala peníze mezi jednotlivé státy. Proti tomu se mezi státy vzedmula vlna odporu, protože panoval názor, že jsou tuto práci schopné plnit státy samostatně. Stát Maryland se na protest rozhodl, že zdaní finanční operace, které bude na jeho území Unie provádět. Když zástupce banky *McCulloch* odmítl tuto daň zaplatit, předložil stát Maryland tuto záležitost

4.7. Omezení pravomocí Kongresu

Článek I., oddíl 9 Ústavy stanovuje omezení pravomocí Kongresu. Zajímavé je například ustanovení v prvním odstavci, které bez omezení povolovalo jednotlivým státům do roku 1807 dovážet otroky. Zároveň ovšem stanovuje, že od roku 1808 může Kongres toto právo zakázat.

Vězňům pak dává tento paragraf tzv. privilegium writu habeas corpus (*the privilege of the Writ of Habeas Corpus*), na základě kterého mohou napadnout důvod svého uvěznění a pokud soud jejich nárok uzná, z vězení jsou propuštěni. Kongres toto právo nesmí vězňům odejmout, výjimkou je případ nepřátelské invaze na území Spojených států nebo rebelie.⁸⁸

Kongres dále nesmí přijmout jakýkoliv „*trestní zákon se zpětnou působností nebo zákon, jehož obsahem by byl soudní rozsudek.*“⁸⁹

Mezi další omezení pravomocí Kongresu patří například zákaz nestejnomyšlného zdaňování jednotlivých států, přijímání zákonů které upřednostňují zájmy jednoho státu nad zájmy státu jiného, zdaňování vývozu mezi státy, utrácení finančních prostředků za jinými účely než které jim ukládají zákony a udělování šlechtických titulů (článek I., oddíl 9).

---

před soud státu Maryland, který rozhodl v jeho prospěch. Toto rozhodnutí bylo ovšem zrušeno Nejvyšším soudem který stanovil, že enumerativně vyjádřená pravomoc vybírat daně implikuje právo Kongresu vytvořit soustavu nutnou k vykonání této pravomoci. – text rozsudku dostupný z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/17/316/>

⁸⁸ V roce 1861, na začátku propuknutí občanské války Severu proti Jihu, prezident Lincoln privilegium pozastavil, aby zabránil propuštění jižanských vojáků ze zajetí a jejich návratu do ozbrojených složek armády Konfederace. I přes protesty Nejvyššího soudu Lincoln ve svém rozhodnutí setrval.

⁸⁹ Článek I., oddíl 9. Překlad z: KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 505. ISBN 978-80-87212-87-5.

5. Moc výkonná

Moc výkonná je druhým ze tří pilířů státní moci. Exekutiva vykonává a prosazuje zákony, které moc zákonodárná tvoří a moc soudní interpretuje. Jak stanovuje Ústava ve svém článku II., oddíl 1, odst. 1. v právním systému Spojených států amerických patří tato moc do rukou prezidenta. V prosazování jeho politiky prezidentovi pomáhají další orgány moci výkonné. Konkrétně se jedná o úřad viceprezidenta, federální ministerstva a další úřady a poradce, které prezident podle vlastní diskrece může jmenovat.

5.1. Prezident Spojených států amerických

Jak již bylo řečeno, Ústava stanovuje, že výkonná moc přísluší prezidentovi Spojených států. Prezident je tedy nejen hlavou státu, ale zároveň na základě Ústavy představuje i výlučného držitele moci výkonné. To ovšem neznamená, že by moc, kterou prezident drží, byla bezmezná. Republikánská forma státního zřízení zajišťuje, že je prezident jakožto držitel moci výkonné podřízen vůli národa, jedná se tedy stále pouze o voleného úředníka. „*Svou ctí, svými statky, svou svobodou, i svým životem je trvale odpovědný lidu za správné užití své moci.*“⁹⁰

Při vzniku Ústavy byly na roli a postavení prezidenta pohledy jednotlivých účastníků Ústavního konventu značně rozdílné. Jeden z návrhů propagoval myšlenku svěřením moci výkonné do rukou sboru osob, z nichž by každé byla svěřena určitá působnost, případně by funkci vykonávali společně. Další návrh byl založen na principu fungujícím v Massachusetts. Na základě tohoto návrhu by byla ustanovena rada, jejíž kontrole a souhlasu by jmenovaná hlava státu podléhala. Jedním z nejvýraznějších návrhů byl návrh Alexandera Hamiltona, který prosazoval návrh, který by hlavou moci výkonné jmenoval jakousi volenou obdobu monarchy britského typu s širokým spektrem pravomocí. Na rozdíl od monarchy by však byly pravomoci omezené, často vázané na souhlas nebo spolupráci jedné či obou komor Kongresu. Návrh, který byl nakonec přijat, byl předložen Jamesem Wilsonem.⁹¹ Jednalo se o kompromis mezi dalšími předloženými návrhy, který stanovoval, že ke správě nově vzniklého státu vystaveného hrozbám ze zahraničí je potřeba jednoho zvoleného prezidenta, kterému budou poskytnuty rozsáhlé pravomoci. Jedním z důvodů proč byl návrh v této podobě nakonec schválen byl fakt, že se předpokládalo, že se prvním prezidentem stane George Washington.

---

⁹⁰ TOCQUEVILLE, Alexis de. Demokracie v Americe. 2. vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2018, s. 115. ISBN 978-80-7335-539-5.

⁹¹ James Wilson byl americký politik, státník, jeden z Otců zakladatelů (*Founding Fathers*) a právní teoretik. Po vzniku Spojených států amerických byl jmenován jedním ze soudců nově vzniklého Nejvyššího soudu.

Washington se po válce těšil velké důvěře amerického lidu a zdobila ho skromnost a sebekontrola. Byl proto zárukou, že moc, jež mu bude svěřena, nezneužije.⁹²

Ústava dále v článku II. stanovuje, že délka trvání funkčního období prezidenta je 4 roky, na které je spolu s prezidentem volen i jeho viceprezident. Ústava nestanovuje žádné limity ohledně toho, kolik funkčních období může prezident funkci zastávat. První prezident Spojených států amerických George Washington se odmítl o prezidentské křeslo ucházet víckrát než dvakrát v domnění, že moc kterou prezident drží by měla být časově omezena, aby nemohl být obviněn z mocichtivosti a příliš velkých ambicí. Dalším argumentem pak byl fakt, že by se role prezidenta mohla příliš podobat roli absolutistického monarchy,⁹³ což bylo v nově vzniklém státě nežádoucí.⁹⁴ Tímto nepsaným pravidlem se řídili všichni následující prezidenti⁹⁵ až do Franklina D. Roosevelta, který byl zvolen ke čtyřem po sobě jdoucím funkčním obdobím.⁹⁶ Ke změně došlo až přijetím 22. dodatku k Ústavě v roce 1951, který omezil možnost zvolení na maximálně dvě funkční období.⁹⁷

Zatímco Washington funkci řídil tak, jak autoři Ústavy zamýšleli (právo veta použil pouze dvakrát a legislativní návrh předložil třikrát), za dalších prezidentů pozice prezidenta značně zesílila. Dva faktory – celonárodní volby a postavení hlavy moci výkonné – umožnily prezidentům využít měnící se situace a přesunout moc řídit vnitrostátní politiku výrazně do svých rukou. Prvním, kdo se situace pokusil využít a převzít z rukou Kongresu pravomoc řízení domácí politiky, byl Andrew Jackson. Úspěšně argumentoval, že jakožto jediný funkcionář volený občany celé federace představuje „hlas všeho lidu.“ Jeho nástupci v průběhu 19. století

---

⁹² WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 170. ISBN 978-80-85605-70-8.

⁹³ Spíše než rozsahem pravomocí neomezenou délkou funkčních období.

⁹⁴ George Washington to Jonathan Trumbull, July 21, 1799. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.gilderlehrman.org/history-resources/spotlight-primary-source/washington-proposed-third-term-and-political-parties-1799>

⁹⁵ Ke zvolení prezidenta k třetímu funkčnímu období před F. D. Rooseveltem nedošlo, pokusy o zvolení ovšem byly. O třetí funkční období se ucházel v roce 1880 Ulysses S. Grant, v roce 1912 pak Theodore Roosevelt (ten byl předtím zvolen pouze jednou, ovšem sloužil jako prezident již po zastřelení prezidenta Williama McKinleyho, u kterého sloužil jako viceprezident). Woodrow Wilson pak v roce 1920 prohrál demokratické primárky a volby se zúčastnit nemohl. – How FDR Became the First – And Only – President to Serve Four Terms. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/fdr-four-term-president-22-amendment>

⁹⁶ Důvody zvolení ovšem byly značně specifické. Třetí volby v roce 1940 byly zastíněny nedávno skončenou hospodářskou krizí (*The Great Depression*) a propuknutím II. světové války (zároveň F. D. Roosevelt získal v předchozích volbách více než dvě třetiny hlasů). Při dalších volbách byl rozhodující faktor účast Spojených států ve II. světové válce, situace tedy byla obdobná. – How FDR Became the First – And Only – President to Serve Four Terms. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/fdr-four-term-president-22-amendment>

⁹⁷ 22. dodatek (*Amendment XXII.*) k ústavě ratifikovaný 27. února 1951 stanovil, že prezident může být zvolen maximálně pro 2 funkční období, tedy pro dobu 8 let.

ovšem tento pohled nesdíleli a drželi se spíše koncepce slabého prezidenství (s výjimkou Abrahama Lincolna).⁹⁸

Další zlom přišel s nástupem Theodora Roosevelta v roce 1901, který přišel s tzv. teorií správcovství (*stewardship theory*). Ta dává prezidentovi možnost jednat nikoliv podle toho co Ústava prezidentovi povoluje, ale podle toho, co mu zakazuje. Když Kongres proti jeho postupu protestoval, Roosevelt s ním ochotně podstoupil souboj o moc, ze kterého s podporou lidu vyšel vítězně. Jeho následníci ovšem jeho postoj opět nesdíleli a skutečný zlom tak přišel až v s nástupem Franklina D. Roosevelta v roce 1933. Jeho přístup byl takový, že by měl prezident moc užívat ve prospěch lidu a aby tak mohl činit, může dělat cokoli, co mu Ústava nezakazuje.

Dnešní postavení prezidenta navazuje na politiku, kterou tito dva muži započali. Pravomoci, které v dnešní době hlava státu třímá ve svých rukách, jsou z mnoha důvodů rozsáhlejší. Mezi vlivy, které toto posunutí zapříčinily je nutné počítat zejména nabytí významu americké zahraniční politiky a jejího vlivu na formování celé moderní civilizace, přesun pravomocí mezi Kongresem a prezidentem, značný nárůst počtu federálních orgánů a rozšiřování jejich působnosti, či zvyšující se podporu veřejnosti.

Prezident tak má v moderním světě prostředky, které mu umožňují bezodkladně reagovat na téměř jakoukoliv situaci. V případě Kongresu to však neplatí.

5.1.1. Volba prezidenta

Volba prezidenta byla jednou z klíčových otázek, kterými se konvent musel zabývat. Debata ohledně způsobu volby trvala několik měsíců, přičemž jedna skupina tvůrců Ústavy zastávala názor, že by prezidenta měl volit Kongres a druhá skupina propagovala všeobecné lidové hlasování. Nakonec se strany dohodly na kompromisu, ve kterém spíše převážila vize federalistů a jejich vůdce Alexandera Hamiltona. Kompromis, který byl přijat, nebyl ani podle tehdejší optiky bezchybný. Byl ovšem jediný, na kterém se dokázaly oba frustrované, netrpělivé a unavené názorové proudy shodnout.⁹⁹ Základním prvkem systému volby prezidenta je existence tzv. sboru volitelů (*electoral college*), jejíž právní základ je stanoven v článku II. Ústavy, podle kterého má každý stát přiřazen počet volitelů podle zastoupení v Kongresu.

---

⁹⁸ PATTERSON, Thomas E. *We the People: An Introduction to the American Government*. 13th Edition. New York (New York, USA): McGraw-Hill Education, 2019, p. 358. ISBN 978-1-259-91240-5.

⁹⁹ Why Was the Electoral College Created? [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/electoral-college-founding-fathers-constitutional-convention>

Každý stát má tedy přiřazen takový počet volitelů, kolik má členů Sněmovny reprezentantů a Senátorů (minimálně tři volitele)¹⁰⁰.

Volbu konkrétních volitelů ponechává Ústava v rukách jednotlivých států. Kongres posléze určí den, kdy budou volitelé hlasovat. Tento den je pro všechny volitele stejný (článek II., oddíl 1, odst. 4). Volitel volí dvě osoby, z nichž alespoň jedna nesmí pocházet z jeho domovského státu. Zvláštností tohoto způsobu volby je to, že volitelé při volbě nerozlišují mezi volbou prezidenta a viceprezidenta. Hlasy dávají těm kandidátům, které považují za nejkvalitovanější pro úřad prezidenta. Osoba, která získá největší počet hlasů, a pokud je takový počet hlasů větší než polovina odevzdaných hlasů, se stane prezidentem. Pokud by došlo k situaci, ve které bude udělen nadpoloviční počet hlasů dvěma kandidátům, vybere z nich prezident Sněmovna reprezentantů (to už není v dnešní době možné). Pokud nezíská nadpoloviční většinu hlasů žádný z kandidátů, vybere prezident Sněmovna reprezentantů obdobným způsobem.¹⁰¹ Viceprezidentem je vybrána osoba, která získala druhý nejvyšší počet hlasů. V případě rovnosti hlasů vybere viceprezidenta Senát (článek II., oddíl 1, odst. 3).

K výrazné změně procesu volby prezidenta došlo přijetím 12. dodatku. Jedním z důvodů, proč bylo nutné dodatek přijmout byl fakt, že kandidáti na prezidenta byli politickými oponenty, z nichž každý prosazoval primárně své politické zájmy. Zároveň by se stala v případě smrti prezidenta dalším prezidentem osoba s mnohdy rozdílnými politickými cíli a postoji. Dalším důvodem pak byl zmatečný výsledek voleb v roce 1800, v nichž Thomas Jefferson a Aaron Burr získali stejný počet hlasů a nebylo jasné, který z dvou kandidátů se měl stát prezidentem (komu byly hlasy dány jako prezidentovi a komu jako viceprezidentovi). Dodatek přijatý v roce 1804 stanovoval, že každý volitel musí při volbě určit, kterému z kandidátů dává hlas jako prezidentovi a kterému jak viceprezidentovi. Prezidentem se pak stal kandidát s nadpoloviční většinou hlasů volitelů. Pokud nadpoloviční většinu hlasů nikdo nezískal, volba spadla podle původní úpravy stanovené v Ústavě do rukou Sněmovny reprezentantů. Viceprezidentem se taktéž stane kandidát s nadpoloviční většinou hlasů volitelů. V případě, že by nikdo nadpoloviční většinu hlasů nezískal, se bude postupovat podle úpravy v Ústavě a viceprezidenta vybere Senát.

---

¹⁰⁰ Počet volitelů by podle tohoto klíče měl být 535 (435 zástupců ve Sněmovně Reprezentantů a 100 v Senátu), ale v roce 1978 přijal Kongres 23. dodatek, na základě kterého bylo povoleno hlasovat obyvatelům hlavního města Washington D.C. a počet volitelů se tak zvýšil na 538.

¹⁰¹ Každý stát má v takové situaci přidělen 1 hlas a kvorum pro usnášeníschopnost je účast zástupců 2/3 států. Pro zvolení je potřeba absolutní většina hlasů všech států.

Role sboru volitelů se v průběhu historie Spojených států dále vyvíjela. V průběhu 19. století se zvýšil význam lidového hlasování (*popular vote*)¹⁰² až do nynější podoby. Volby a úprava hlasování se tak nyní řídí pravidlem vítěz bere vše (*winner-takes-all*), což znamená že vítěz lidového hlasování v konkrétním státě získá hlasy všech volitelů z daného státu.¹⁰³ Volitelé se zhruba šest týdnů po skončení voleb sejdou a odevzdají své hlasy příslušným kandidátům (1 hlas úspěšnému kandidátovi na prezidenta a 1 hlas úspěšnému kandidátovi na viceprezidenta). Kandidát s nadpoloviční většinou hlasů se po sečtení hlasů stane vítězem voleb. V případě, že nikdo nezíská potřebnou nadpoloviční většinu hlasů, řídí se jmenování prezidenta dle pravidel stanovených v Ústavě, která jsou popsána v předchozích odstavcích s tou výjimkou, že prezident je vybírán pouze ze 3 kandidátů s nejvyšším počtem odevzdaných hlasů a viceprezident pouze ze 2 kandidátů s nejvyšším počtem hlasů.

Samotné sčítání hlasů pak probíhá až na společné schůzi obou komor Kongresu, kde na řádný proces dohlíží předseda Senátu, který volební výsledek posléze oznamuje.

Prezident se funkce ujímá složením prezidentské přísahy při inauguraci. K první prezidentské inauguraci George Washingtona došlo dne 30. dubna 1789¹⁰⁴ (téměř dva měsíce po začátku volebního období) ve Federal Hall v New Yorku, kde Washington složil přísahu do rukou kancléře Nejvyššího soudu státu New York Roberta R. Livingstona.¹⁰⁵ Složení přísahy je jedinou složkou inaugurace, kterou popisuje samotná Ústava (článek II., oddíl 1, odst. 8). Text přísahy zní: „*Slavnostně přísahám (nebo slibuji), že budu čestně vykonávat funkci prezidenta Spojených států a podle svých sil budu zachovávat, střežit a bránit Ústavu Spojených států.*“¹⁰⁶ V okamžik složení přísahy se vítěz voleb (*President elect*) stává úřadujícím prezidentem (*sitting President*).

Prezidentem Spojených států se může stát pouze občan Spojených států narozený na jejich území,¹⁰⁷ který byl jejich rezidentem alespoň po dobu 14 let a dosáhl věku 35 let (článek II., oddíl 1, odst. 5).

---

¹⁰² První volby, ve kterých hrál významnou roli tzv. popular vote, se uskutečnily v roce 1824. I přesto, že popular vote vyhrál Andrew Jackson, nezískal potřebný počet hlasů volitelů a hlasování ve sněmovně reprezentantů ovládl John Quincy Adams.

¹⁰³ Existují dvě výjimky – Maine a Nebraska.

¹⁰⁴ Všechny následující inaugurace se až do roku 1933 odehrávaly 4. března (s výjimkou roků, kdy 4. březen připadl na neděli, pak se inaugurace odehrála 5. března). Od roku 1937 se inaugurace přesunula na 20. leden (pokud 20. leden připadl na neděli, opět se inaugurace posunula o 1 den na 21. ledna).

¹⁰⁵ John Adams (2. Prezident Spojených států) složil přísahu v roce 1797 do rukou předsedy Nejvyššího soudu. Tento zvyk byl od té doby až na pár výjimek nastupujícími prezidenty dodržován.

¹⁰⁶ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 506. ISBN 978-80-87212-87-5.

¹⁰⁷ Otázku, zda může být prezidentem i osoba narozená americkým rodičům mimo území Spojených států by případně posuzoval Nejvyšší soud, zatím ale tato potřeba nevyvstala.

5.1.2. Impeachment

Existuje několik způsobů, kterými může prezident Spojených států před uplynutím funkčního období svůj úřad propustit. Jedná se o rezignaci, neschopnost úřad řádně vykonávat a smrt. Existuje ještě jeden speciální způsob, který Ústava nabízí – tzv. impeachment (článek II., oddíl 4). Jedná se o proces, při kterém může být funkce zproštěn nejen prezident a viceprezident, ale i ostatní úředníci Spojených států a jde tedy o nezbytný komponent systému brzd a protiváh. Aby k impeachmentu došlo je nutné, aby byl obžalovaný shledán vinným z velezrady, úplatkářství nebo jiných těžkých zločinů a trestných činů (*high crimes and misdemeanors*).¹⁰⁸

Impeachment je obdobou obžaloby v trestním procesu. První část řízení se koná ve Sněmovně reprezentantů, která hlasuje o obviněních proti úředníkovi federálních orgánů. Pokud jej prostou většinou obviní ze spáchání výše zmíněných činů, přesune se proces do Senátu (který v této situaci funguje jako Nejvyšší soud pro impeachment), kde samotné řízení probíhá. Senát poté přijímá jednací řád, podle kterého řízení probíhá, a provádí jednotlivé důkazy. V řízení předsedá Senátu předseda Nejvyššího soudu a jako žalobce zde vystupuje skupina členů Sněmovny reprezentantů. Posléze Senát hlasuje o tom, zda obžalovaného odsoudí nebo jej viny zproští. K odsouzení je potřeba dvoutřetinové většiny senátorů a trestem je zbavení úředníka jeho funkce.¹⁰⁹

Ohledně povahy impeachmentu se vedou debaty dodnes. Povaha činů, za které je možné řízení započít, není jednoznačná. Nabízí se totiž otázka, kdo určuje, co přesně se skrývá pod pojmy těžký zločin a trestný čin. Alexander Hamilton mluví ve *Federalistovi* č. 65 o impeachmentu jako o procesu ve věci protiprávního jednání zneužití moci veřejného činitele, jedná se tedy o čin politické povahy, který působí újmu společnosti.¹¹⁰

---

¹⁰⁸ WILSON, James Q. *Jak se vládne v USA*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 189. ISBN 978-80-85605-70-8.

¹⁰⁹ K hlasování o impeachmentu prezidenta došlo v Senátu pouze ve 4 případech. Ve všech případech byl obžalovaný zproštěn. Jednalo se o Andrewa Johnsona (1878), Billa Clintona (1998) a ve dvou případech (2019, 2021) o Donalda Trumpa. V případě Richarda Nixona se řízení před Senát nedostalo, protože před jeho skončením Nixon na svou funkci rezignoval a posléze mu byla udělena milost jeho nástupcem, Geraldem Fordem.

¹¹⁰ Hamilton píše toto: „*Dobře ustavený soudní dvůr pro procesy s úředníky, kteří zneužili své pravomoci, je v případech plně volené vlády žádoucí, a zároveň obtížně dosažitelný. Jeho působnost se vztahuje na provinění, která vyplývají z nenáležitého počínání veřejně činných lidí, jinými slovy ze zneužití či porušení veřejného závazku. Povaha takových provinění může být zvláště příhodně označena jako POLITICKÁ, neboť se vztahují hlavně na škody spáchané bezprostředně na společnosti jako takové.*“ – HAMILTON, Alexander, John JAY a James MADISON. *Listy federalistů*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994, s. 350. ISBN 978-80-7067-390-7.

Gerald Ford v roce 1970 popsal jeho povahu takto: „*Podkladem pro impeachment je jakýkoliv čin, ohledně kterého se většina ve Sněmovně reprezentantů shodne, že mu takovou povahu v dané situaci přisoudí.*“¹¹¹

Kvůli nejednoznačné povaze náležitostí impeachmentu se tvůrci Ústavy obávali, že se bude institut používat příliš často a bude jej tak zneužíváno. Jejich obavy se však ukázaly jako liché. Institutu bylo díky jeho komplexnosti a složitosti užíváno pouze v případech prezidentových nejzávažnějších provinění.¹¹²

5.1.3. Pravomoci prezidenta Spojených států

Autoři Ústavy měli vizi toho, co od budoucí hlavy státu požadovali. Morálně silnou osobnost schopnou řídit vnitrostátní politiku nově vzniklého státu, silného vůdce, který zemi povede v případě války, osobu dohlížející na implementaci zákonů a zároveň schopného státníka prosazujícího americkou politiku a zájmy na mezinárodním poli. Nevěděli ovšem jak těchto výsledků v praxi dosáhnout a jak velkou moc v rukách moci výkonné ponechat. Rozhodli se proto popsat v Ústavě prezidentovy pravomoci obecně. Když srovnáme konkrétní a přesné vymezení pravomocí Kongresu v článku I. s vymezením pravomocí prezidenta ve článku II., je rozdíl patrně viditelný.

Článek II. stanovuje, že prezident bude hlavním velitelem armády a námořnictva Spojených států a zároveň i velitelem milicí jednotlivých států (nyní používají název *National Guard*), v případě že budou povoláni do služby, že v jeho rukách leží pravomoc uzavírat mezinárodní smlouvy po poradě a se souhlasem Senátu, že přijímá vyslance a další veřejné činitele zahraničních států, že se souhlasem Senátu jmenuje velvyslance a další diplomatické pracovníky, soudce Nejvyššího soudu a další úředníky, jejichž úřad je zřízen na základě zákona, ale způsob jejich jmenování není jinde stanoven. V případě, že Senát nezasedá, má prezident právo jmenovat úředníky i bez jeho předchozího souhlasu. Pro platnost takového jmenování je ovšem nutné, aby Senát jmenování posléze schválil, jinak bude prohlášeno za neplatné. Mezi další pravomoci patří právo prezidenta vetovat návrhy zákonů, právo udělit milost, právo navrhnout Kongresu nové zákony a předkládat mu informace o stavu unie. V neposlední řadě pak drží prezident ve svých rukách pravomoc dohlížet na řádný výkon zákonů.

Při diskusi ohledně povahy a rozsahu pravomocí moci výkonné se dostali do sporu dva z nejvýznamnějších účastníků Ústavního konventu Alexander Hamilton a James Madison.

---

¹¹¹ Přepis řeči, ve které Ford tento popis pronesl dostupný. Překlad vlastní. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.fordlibrarymuseum.gov/library/speeches/700415.pdf>

¹¹² WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 189. ISBN 978-80-85605-70-8.

Jejich spor se týkal především rozsahu prezidentských pravomocí v oblasti vojenské a zahraniční politiky. Zatímco Hamilton byl stoupencem širokého pojetí prezidentských pravomocí, Madison zdůrazňoval důležitost teorie dělby moci a přísnou vázanost textem Ústavy.^{113,114}

Hamiltonův pohled na pravomoci exekutivy

Podle Hamiltona byla základní doktrínou myšlenka, že moc výkonná přísluší Prezidentovi (článek II.) a omezena může být pouze na základě výjimek a upřesnění, které Ústava ve svém textu přímo stanovuje.

„Nebylo by rozumné ani logické se domnívat, že tento výčet jednotlivých zmocnění omezuje rozsáhlejší pravomoci obsažené v obecném ustanovení i jinak než tím, že je blíže vymezuje či upřesňuje, například pokud jde o spolupráci se Senátem při jmenování důstojníků a uzavírání smluv; obě tyto pravomoci má v rukou výkonná moc obecně. Snaha o úplné a dokonalé vymezení všech aspektů výkonné autority by nutně vedla k užívání obecných pojmů – a jakékoli následné upřesňování podrobností by pak tyto obecné pojmy mohlo jen těžko nahradit. V různém způsobu vyjadřování, kterým Ústava hovoří o zákonodárné a o výkonné moci, lze spatřovat potvrzení tohoto závěru. Článek týkající se zákonodárné moci říká: Veškerá zákonodárná moc uvedená v Ústavě náleží Kongresu USA. Článek věnovaný výkonné moci uvádí, jak již bylo citováno, že: Výkonná moc přísluší prezidentu Spojených států amerických.“¹¹⁵

Výčet pravomocí je tedy podle Hamiltona spíše bezpečnostní zárukou, která upřesňuje a řídí základní články vyplývající z definice moci výkonné; ostatní aspekty jsou vykládány z hlediska obecného principu pojetí moci a v souladu s dalšími částmi Ústavy a principy svobodné vlády.¹¹⁶

K dokreslení Hamiltonova pohledu na rozsah pravomocí prezidenta je důležité podívat se na Federalistu č. 69, ve kterém Hamilton popisuje limity, ve kterých se jeho moc může uplatňovat. Poukazuje zde na důležitost voleb a délky funkčního období (4 roky), která zaručuje osobní odpovědnost prezidenta, který by mohl být při nedodržování Ústavy a zákonů potrestán a zároveň by došlo k poskvrnění jeho osoby v očích veřejnosti. Dále má prezident právo pouze

---

¹¹³ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 519. ISBN 978-80-87212-87-5.

¹¹⁴ Madison původně zastával Hamiltonův federalistický postoj, ale s postupem času od tohoto postoje vcelku výrazně otočil a stal se významným zastáncem práv jednotlivých států.

¹¹⁵ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 520. ISBN 978-80-87212-87-5.

¹¹⁶ Tamtéž.

velet armádě a námořnictvu Spojených států a milicím jednotlivých států, moc vyhlásit válku má však pouze v případě napadení Spojených států. Vyhlásit válku v ostatních případech může pouze Kongres.¹¹⁷ Pravomoc uzavírat mezinárodní smlouvy má pouze souběžně s mocí zákonodárnou, stejná omezení platí i při jmenování do většiny úřadů (například souhlas Senátu při jmenování soudce Nejvyššího soudu). Jak píše Hamilton ve *Federalistovi* č. 76, institut jmenování federálních úředníků je jádrem prezidentské moci. Skrze takto jmenované činitele je prezident schopen tvořit svou politiku.

Věnuje se zde také otázce přijímání zahraničních velvyslanců a delegací, což je právo náležející prezidentovi bez dalšího. Jedná se zde podle jeho názoru spíše o otázku důstojnosti než autority, není tedy potřeba tuto pravomoc jakkoliv limitovat.

Madisonův pohled na pravomoci exekutivy

Madison Hamiltonův postoj nesdílel. Hamiltonova doktrína ohledně toho, co všechno spadá pod moc výkonnou, podle něj byla příliš široká. Nezbytnou podmínkou moci výkonné je existence zákonů, které jsou posléze exekutivou naplňovány. V případě uzavírání smluv se tak definice nemůže naplnit, protože smlouvy jsou svou povahou zákony. Jejich uzavírání by tedy mělo připadnout do rukou orgánů moci zákonodárné. Pokud tuto pravomoc vložíme do rukou úřadu exekutivy, dáváme mu možnost operovat jak s prostředky moci výkonné, tak s prostředky moci zákonodárné. Z hlediska právní teorie je podle Madisona takové uspořádání absurdní – a v praxi naplňuje definici tyranie.

O pravomoci exekutivy vyhlásit válku smýšlí obdobně. Nejedná se o uplatňování zákonů, jelikož tento krok existenci zákonů nepředpokládá. Nemůže tedy jít o krok moci výkonné. Zároveň se nejedná čistě o pravomoc moci zákonodárné, blíží se však její povaze výrazně víc. Pokud se tedy rozhoduje, komu by taková moc měla připadnout, má na ni bezesporu přednostní právo moc zákonodárná.¹¹⁸

Je tedy zřejmé, že exekutiva by měla v těchto případech fungovat spíše jako zprostředkovatel jednání se zahraničními vládami a ačkoliv jí přísluší právo uplatňovat konečná rozhodnutí, nemůže o daných problémech sama rozhodovat.

---

¹¹⁷ Za celou historii Spojených států vyhlásil Kongres válku pouze v 11 případech, zatímco prezident v téměř 200 případech. Postupně totiž docházelo k výraznému zesílení pravomocí prezidenta v souvislosti s jeho postavením vrchního velitele amerických vojsk. V roce 1973 byla z tohoto důvodu přijata Rezoluce o válečných pravomocích (*War Powers Resolution*), která stanovila, že válku může prezident vyhlásit pouze se souhlasem Kongresu. Výjimkou je situace bezprostředního ohrožení, při které může prezident vyhlásit válku sám. I v tomto případě ovšem musí do 48 hodin informovat Kongres, který musí konflikt schválit. Pokud k tomu nedojde, musí se americké jednotky z konfliktu stáhnout do 60 dnů ode dne vyhlášení. – text zákona dostupný z: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?path=/prelim@title50/chapter33&edition=prelim>

¹¹⁸ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 520-521. ISBN 978-80-87212-87-5.

Právo veta

Významnou roli hraje prezidentovo právo navrhnout zákon vetovat, uvedené v článku I., oddílu 7 Ústavy. Před vyhlášením zákona přijatého v Kongresu musí být návrh předložen prezidentovi k podpisu. Pokud prezident s návrhem zákona, který prošel oběma komorami nesouhlasí, může jej vetovat. K tomu může dojít dvěma způsoby.¹¹⁹ Prvním způsobem je sdělení, že bylo veta použito (*message veto*). Poté, co prezident návrh zákona obdrží a rozhodne se, že s ním nesouhlasí, do 10 dnů (neděle se nepočítá) musí zaslat návrh zpět Kongresu s prohlášením obsahujícím důvody proč zákon nepodepsal. Prezident může návrh zákona odmítnout nebo podepsat pouze jako celek, právo odmítnout pouze část návrhu přísluší pouze guvernérům na úrovni jednotlivých států. Druhým způsobem je kapesní veto (*pocket veto*). To lze použít pouze v případě, kdy prezident během 10 dnů návrh zákona nepodepíše a Kongres zároveň během těchto 10 dnů své zasedání ukončí. Návrh se tedy zákonem vůbec stát nemůže.¹²⁰

Ústava upravuje i situaci, ke které dojde, pokud není návrh ve lhůtě 10 dnů podepsán ani vetován, a dojde tak k marnému uplynutí lhůty. V takovém případě se návrh automaticky stane platným zákonem.

Prezidentovo veto může být Kongresem přehlasováno. K tomu je potřeba dvoutřetinová většina v obou komorách Kongresu. To ovšem neplatí pro kapesní veto, nepřijatý návrh zákona neprechází na další Kongres a pokud chce tedy Kongres tento návrh přijmout, musí o něm začít jednat od začátku. Možnosti Kongresu veto přehlasovat jsou značně omezené, zřídkakdy totiž drží jedna z politických frakcí nutnou většinu v obou komorách.¹²¹ Kongres tedy obecně postupuje spíše tak, že vetovaný návrh upraví a přijme v podobě, která prezidentovi vyhovuje.

Ostatní pravomoci prezidenta

Jedním z nejdůležitějších ustanovení je tzv. *Take Care Clause* (článek II., oddíl 3), která stanovuje právo a povinnost prezidenta dohlížet na řádné a svědomité plnění zákonů. Klauzule je považována za právní podklad pro normotvornou činnost prezidenta Spojených států. Právě díky ní třímá prezident v rukách pravomoc vydávat výkonná nařízení (*executive order*).¹²²

---

¹¹⁹ V roce 1996 byl přijat ještě třetí způsob, tzv. *line-item veto*, které zavedl *The Line-Item Veto Act*. Ten dával prezidentovi možnost ve lhůtě 5 dnů vetovat některé zákony, které již podepsal. Konkrétně ty týkající se peněžních záležitostí. V roce 1998 ovšem shledal Nejvyšší soud tento zákon protiústavním a zrušil jej.

¹²⁰ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 182. ISBN 978-80-85605-70-8.

¹²¹ Z 2584 dosud vetovaných návrhů Kongres přehlasoval pouze 112, tedy zhruba 4 %. [údaje platné k 24.04.2021].

¹²² Article II., Section 3. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://constitutioncenter.org/interactive-constitution/interpretation/article-ii/clauses/348#:~:text=The%20Take%20Care%20Clause%20modifies,under%20the%20Articles%20of%20Confederation.>

Zároveň ale pravomoci výrazně omezuje tím, že stanovuje prezidentovi povinnost věrně vykonávat a dodržovat zákony přijaté Kongresem. Klausule vychází z úpravy existující již v ústavách státu Pensylvánie z roku 1776 a státu New York z roku 1777. Obě vložily svým guvernérům do rukou rozsáhlé pravomoci, zároveň od nich však vyžadovaly přísné dodržování limitů stanovených zákony.

Klausule znamená minimálně to, že prezident nesmí porušit federální zákon ani nařídít svým podřízeným, aby tak učinili, protože nedodržování zákonů nelze považovat za věrné dodržování právního pořádku. Doložka také nedává prezidentovi moc rušit již přijaté zákony ani dávat konkrétním osobám individuální výjimky, které by jim umožnily zákony porušit.

Druhý pohled ovšem dává prezidentovi nad rámec výše zmíněného do rukou možnost vydávat výkonná nařízení. S tím se ztotožňuje i výklad Nejvyššího soudu, který ovšem stanovuje, že pravomoc vydávat výkonná nařízení patří prezidentovi pouze v případě zmocnění na základě Ústavy. Prezident tedy může výkonná nařízení vydávat pouze v případě, že jimi bude řídit a formovat činnost podřízených federálních úřadů. V ostatních případech je nutné, aby tuto pravomoc na prezidenta delegoval Kongres.

První výkonné nařízení podepsal George Washington 8. června 1789. Adresováno bylo vedoucím úředníkům ministerstev a federálních úřadů. Ukládalo jim, aby prezidentovi předložili „úplnou, přesnou a zřetelnou obecnou představou o záležitostech Spojených států.“^{123,124}

Důležitou pravomocí je také právo a povinnost dodat Kongresu informace o stavu unie (článek II., oddíl 3). V této zprávě prezident každoročně předkládá informace o současném stavu národa a zároveň doporučuje, jaké kroky by administrativa měla v následujícím období podniknout.¹²⁵ Součástí je i právo prezidenta předkládat návrhy zákonů, které považuje za nezbytné projednat.

Poslední pravomocí prezidenta, kterou mu Ústava dává, je možnost udělit plnou nebo podmíněnou milost každému, kdo byl odsouzen za porušení federálního zákona (článek II., oddíl 2). Jedinou výjimkou z této pravomoci je odsouzení v procesu impeachmentu.

---

¹²³ George Washington's First Executive Order. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: https://www.statutesandstories.com/blog_html/george-washingtons-first-executive-order/

¹²⁴ Význam role výkonných nařízení postupem času rostl. Zatímco Washington za obě funkční období podepsal pouze 8 výkonných nařízení, F. D. Roosevelt jich podepsal 3 721. Joe Biden jich k datu 25. dubna 2020 podepsal 40. Tento fakt poukazuje na trend silícího postavení prezidenta a postupné rozšiřování pravomocí exekutivy.

¹²⁵ Nynější podobou této povinnosti je podání Zprávy o stavu Unie (*State of the Union Address*). Jedná se o poselství, které každoročně přednáší prezident oběma Komorám Kongresu. Ve svém proslovu se prezident věnuje současné situaci Spojených států a zároveň přednese, čeho by chtěl v následujícím roce dosáhnout.

5.2. Viceprezident

Primární odpovědností viceprezidenta je povinnost být připraven převzít roli hlavy moci výkonné v případě, že ji není prezident schopen vykonávat. K takové situaci může dojít z několika důvodů. Viceprezident prezidenta nahradí v případě jeho smrti, rezignace, dočasné neschopnosti funkci vykonávat nebo pokud se většina Kabinetu shodne, že nadále není schopen své povinnosti vykonávat a v případě impeachmentu.

K takovému nahrazení došlo v historii Spojených států pouze v devíti případech. Když John Tyler nahradil v roce 1841 prezidenta Henryho Harrisona a k této situaci tak došlo poprvé, nacházela se země před důležitou otázkou: jakou povahu bude mít prezidentství takto nastoupivší hlavy státu? První možností bylo, že bude pouze jakýmsi úřadujícím prezidentem, tedy správcem do té doby, než dojde k novým volbám a bude zvolen plnohodnotný prezident. Tuto vizi pravděpodobně sdíleli při psaní Ústavy i její autoři. Tyler se ovšem vydal druhou cestou a s podporou Kongresu se rozhodl, že bude funkci vykonávat se vším všudy. Od tohoto momentu se viceprezidenti v případě smrti nebo rezignace prezidenta stávají automaticky prezidenty se všemi pravomocemi, které k této funkci náleží.¹²⁶

Touto změnou v osobě prezidenta dochází k situaci, kdy není obsazena pozice viceprezidenta. Ústava tento problém neřeší. Do roku 1967 byl problém řešen na úrovni zákonů. Nejvýznamnějším z těchto zákonů byl Zákon o nástupnictví (*Succession Act*)¹²⁷ z roku 1886, který stanovil, že v případě smrti takto nastoupivšího prezidenta by nastoupil na jeho místo ministr zahraničí. Další pořadí by bylo určeno podle věku členů kabinetu, nastoupil by vždy ten nejstarší. V roce 1947 došlo k novelizaci tohoto zákona a upravení pořadí případných nástupců. Po viceprezidentovi by se prezidentem stal předseda Sněmovny reprezentantů a po něm prozatímní předseda Senátu. V roce 1967 došlo k prozatím poslední úpravě 22. dodatkem, který stanovuje že viceprezident, který nastoupí na místo prezidenta, jmenuje nového viceprezidenta. Další pořadí se řídí podle dřívějších pravidel.¹²⁸

Nabízí se zde také otázka, co se stane v případě, že prezident nezemře či nerezignuje, ale z důvodu vážného onemocnění nebude schopen svoji funkci vykonávat. Tento problém vyřešil až v roce 1967 výše zmíněný 22. dodatek, který stanovil, že v případě neschopnosti prezidenta vykonávat svou funkci bude tuto funkci vykonávat dočasně viceprezident jako tzv. úřadující prezident. Tato situace nastane v případě, že prezident uzná, že je neschopen funkci vykonávat

---

¹²⁶ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 187. ISBN 978-80-85605-70-8.

¹²⁷ Text zákona dostupný z: <https://www.jstor.org/stable/pdf/1323239.pdf>

¹²⁸ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 188. ISBN 978-80-85605-70-8.

nebo když to prohlásí viceprezident a většina členů kabinetu. Proti tomuto rozhodnutí může prezident vznést protest. Poté je nutné, aby názor kabinetu odsouhlasil Kongres dvoutřetinovou většinou v obou komorách. Pokud tak neučiní, zůstává moc v rukou prezidenta.

Na základě původního textu Ústavy nebyl viceprezident přímo volen, stala se jím osoba, která ve volbě získala druhý nejvyšší počet hlasů. Díky přijetí 12. dodatku došlo v procesu ke změně a viceprezident je volen společně s prezidentem (první hlas je vhozen kandidátovi na prezidenta a druhý hlas kandidátovi na viceprezidenta).¹²⁹

Při vzniku Ústavy byly pohledy na funkci viceprezidenta obecně negativní a funkce byla popisována jako bezobsažná či dokonce zbytečná. John Adams, první viceprezident a druhý prezident Spojených států, funkci popsal jako „*nejvíc bezvýznamnou funkci, kterou kdy lidský um vynalezl a kterou si ve své představitosti dovedl vykreslit.*“¹³⁰ Ústava totiž viceprezidentovi dává pouze jediný úkol: předsedat Senátu a v případě rovnosti hlasů v něm také hlasovat. Senát si však zároveň ze svých členů volí na základě Ústavy prozatímního předsedu, který Senátu předsedá v případě, že není viceprezident přítomen.¹³¹

Díky tomu, že Ústava viceprezidentovi nedává téměř žádné pravomoci, jejich rozsah určuje prezident. Postavení viceprezidenta bylo díky tomu po většinu historie slabé. Postupem času začala funkce nabírat na významu. K zásadnímu posunu došlo však až v roce 1977, kdy prezident Jimmy Carter svému viceprezidentovi Walteru Mondalovi přidělil důležité pravomoci a povinnosti, mezi hlavní z nich patří role hlavního poradce prezidenta, přidělení vlastní široké agendy, funkce spojky mezi prezidentem a Kongresem, role zástupce na důležitých událostech či pozice člena Národní bezpečnostní rady. Role viceprezidenta v průběhu 20. a 21. století výrazně posílila a nyní je považována za nezbytnou součást prezidentovy administrativy.

5.3. Kabinet

Po nástupu do prezidentské funkce čekal George Washingtona nelehký úkol. Pro nově vzniklý stát bylo potřeba určit, jak bude moc výkonná fungovat. Během prvních let ve funkci přišel Washington s plánem, který mu měl ulehčit spolupráci s mocí zákonodárnou a soudnictvím. Jedním z důležitých aspektů tohoto plánu bylo vytvoření kabinetu.¹³² Právním

---

¹²⁹ Této otázce se věnuje kapitola 6.1.1.

¹³⁰ Why John Adams Despised Being Vice President. Překlad vlastní. [online]. [cit. 23. 04.2021] Dostupné z: <https://history.howstuffworks.com/historical-figures/john-adams.htm>

¹³¹ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 187. ISBN 978-80-85605-70-8.

¹³² CHERVINSKY, Lindsay M. The Cabinet: George Washington and the Creation of an American Institution. Cambridge (Massachusetts, USA): Harvard University Press, 2020, p. 107. ISBN 978-0-674-98648-0.

základem pro tuto instituci je ustanovení článku II., oddílu 2 Ústavy, který dává prezidentovi možnost radit se a požadovat informace ohledně státních záležitostí od vedoucích úředníků federálních úřadů. O samotném kabinetu (či vládě) není v Ústavě ani slovo. Koncepce vzniku a fungování kabinetu tedy připadla na Washingtona, který na základě svých zkušeností z války o nezávislost vyhledal skupinu poradců, kterými se obklopil. Tak vznikl první kabinet.¹³³

Důležitým aspektem takto vytvořeného aparátu byla podle Washingtona různorodost jeho členů. Umožnil proto, aby byly v kabinetu zastoupeny všechny hlavní frakce americké politiky. Za federalisty byli nominováni Hamilton jako ministr financí a Henry Knox, Washingtonův přítel z období války o nezávislost, jako ministr války. Druhý proud, zastánci větších práv a samostatnosti jednotlivých států, zastupovali ministr zahraničí Thomas Jefferson a ministr spravedlnosti Edmund Randolph, oba zástupci ze státu Virginie. Kabinet doplňoval viceprezident John Adams. Tato skupina šesti mužů, první skutečná vláda Spojených států, řídila vládní politiku.¹³⁴

Jednotliví členové kabinetu jsou jmenováni prezidentem a posléze musí být jejich uvedení do funkce potvrzeno nadpoloviční většinou senátorů. Po jejich jmenování musí složit přísahu, po které mohou začít pracovat. V případě, že Senát nezasedá, má prezident možnost jmenovat prozatímní členy kabinetu (jejich jmenování musí být posléze potvrzeno).

Působnost a rozsah pravomocí kabinetu, stejně jako u zbytku moci výkonné, v průběhu let rostla. V dnešním kabinetu zasedá kromě viceprezidenta dalších 15 ministrů, z nichž každému připadá jeho vlastní agenda, kterou v souladu s politikou nastavenou prezidentem vykonává. Prezident má zároveň možnost do kabinetu jmenovat další poradce, kteří na rozdíl od ministrů nezastávají post tzv. úředníka státu (*officer of the state*), stejně jako ministrům jim je ale přidělena jejich vlastní působnost.

---

¹³³ Tamtéž, s. 106-107.

¹³⁴ JOHNSON, Paul. Dějiny amerického národa. 1.vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2014, s.175. ISBN 978-80-7335-361-2.

6. Moc soudní

Posledním ze tří pilířů na základě teorie dělby moci je moc soudní. Jak prohlásil soudce Nejvyššího soudu Samuel F. Miller, moc soudní je: „*Pravomoc soudu rozhodovat, vydávat rozsudky a provádět je v konkrétních případech mezi osobami a stranami, které předloží případ k rozhodnutí.*“¹³⁵ Základem úpravy moci soudní ve Spojených státech je článek III. Ústavy, který ve svém prvním oddílu stanovuje, že moc soudní náleží Nejvyššímu soudu (*The Supreme Court*) a souboru nižších soudů, které zřídí Kongres.

6.1. Formování soudní moci ve Spojených státech

Dávno před svoláním Ústavního konventu si každý z původních 13 států vytvořil vlastní soudní systém. Stejně jako v mnoha dalších otázkách kterými se Ústavní konvent zabýval, panovala mezi Otcí zakladateli značná neshoda ohledně toho, zda bude nutné vytvořit soudní systém na federální úrovni. Zastánci silné federální moci věřili, že existence jednotného federálního soudnictví je nutná, protože jednotlivé státy nebudou jednotně uplatňovat a prosazovat federální zákony. Ti, kteří prosazovali slabou federální moc naopak prohlašovali, že jednotné federální soudnictví bude příliš silné a bude tak dominovat soudním systémům jednotlivých států. Nakonec došlo ke kompromisu, ve kterém se delegáti účastníci se Ústavního konventu dohodli, že si každý stát zachová svůj vlastní soudní systém, ale zároveň dojde k vytvoření federálního soudního systému, na základě kterého bude v každém státu vytvořen jeden federální soud. Nejvyšším federálním soudním orgánem pak bude Nejvyšší soud, jediný orgán soudní moci, který Ústava konkrétně zmiňuje.¹³⁶

Ačkoliv Ústava předpokládala vznik a existenci Nejvyššího soudu, ponechala Kongresu velký manévrovací prostor v otázkách formy a struktury federálního soudnictví. Stejně tak bylo i rozhodnutí o počtu soudců Nejvyššího soudu ponecháno v diskreci Kongresu.

Významným dokumentem z hlediska porozumění vize tvůrců Ústavy je *Federalista* č. 78, jehož autorem je Alexander Hamilton. Text této eseje je v právní nauce používán jako interpretační východisko americké soudní moci a bývá dodnes hojně využíván v právní argumentaci Nejvyššího soudu. Hamilton považoval ze tří složek státní moci soudní moc za tu

---

¹³⁵ Judicial Power. Překlad vlastní. [online]. [cit. 23. 04.2021]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/constitution-conan/article-3/section-1/judicial-power#:~:text=Judicial%20power%20is%20the%20power,of%20proper%20jurisdiction.%E2%80%9D140%20The>

¹³⁶ KAPLAN, Diane S. *An Introduction to the American Legal System, Government, and Constitution*. New York (New York, USA): Wolters Kluwer, 2015, p. 80-81. ISBN 978-1-4548-7095-1.

nejslabší a píše: „Kdo pozorně přemýšlí o jednotlivých složkách státní moci, ten jistě chápe, že ve vládě, v níž jsou navzájem odděleny, bude soudnictví už povahou své funkce pro politická práva systému vždy nejméně nebezpečné, jelikož má nejmenší možnost je ohrožovat či poškozovat. Výkonná moc nejenže rozdílí pocty, ale navíc třímá i meč společnosti. Zákonodárna moc nejenže ovládá měšec, ale také předepisuje pravidla, jimiž se mají řídit práva a povinnosti každého občana. Naproti tomu soudnictví mečem ani měšcem nevládne, neovládá sílu ani bohatství společnosti a nemůže přijímat žádná účinná rozhodnutí. Můžeme popravdě říci, že nemá sílu ani vůli, ale pouze úsudek, a je posléze nutně závislé na podpoře výkonné moci, aby jeho rozhodnutí vůbec nabylo účinnosti.“¹³⁷

Jedním z problémů které Hamilton ve Federalistovi č. 78 řeší, jsou námitky antifederalistů ohledně rozsahu působnosti a nezávislosti federálních soudců. Hamilton považuje nezávislost soudů za nezbytnou, aby mohly řádně střežit Ústavu a práva jednotlivců. Obává se totiž, že v případě závislosti soudní moci na moci zákonodárny nebo na lidu by mohlo dojít k jejímu zneužití k prosazení nepříznivých postojů, které v určitý moment rezonují společností. Zároveň považuje za nutný předpoklad funkční soudní moci morální pevnost a svědomitost jednotlivých soudců.¹³⁸

Alexis de Tocqueville popisuje soudní moc ve Spojených státech pomocí několika znaků. Prvním znakem je podle něj funkce soudu jako rozhodce. Podmínkou, aby mohl soud rozhodovat, je existence sporu a procesu, ve kterém soudce může rozhodovat. Druhým znakem je nutnost existence konkrétního případu. Soud se podle něj nemůže vyjadřovat pouze k obecným právním zásadám, je nutná existence konkrétního příkladu, na jehož základě se k obecným zásadám posléze může vyjádřit. Třetím znakem je, že soudy mohou jednat pouze v případě, kdy jsou k výkonu své moci vyzvány. Povahou moci soudní je tak nečinnost, teprve na základě uvedení v pohyb se stává činnou.¹³⁹

Oproti evropským soudcům je podle něj však těm americkým svěřena značná politická moc, protože Američané dovolili soudcům nedbat zákonů, které považují za protiústavní. Zároveň jsou ale v této moci omezeni tím, že nemohou zákony posuzovat bez dalšího, je nutné, aby je posuzovali podle třetího znaku pouze v konkrétních sporech. I přes toto omezení je americký systém soudní moci mocnou překážkou proti nástupu tyranie.¹⁴⁰

---

¹³⁷ HAMILTON, Alexander, John JAY a James MADISON. Listy federalistů. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994, s. 414-415. ISBN 978-80-7067-390-7.

¹³⁸ HAMILTON, Alexander, John JAY a James MADISON. Listy federalistů. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994, s. 414-419. ISBN 978-80-7067-390-7.

¹³⁹ TOCQUEVILLE, Alexis de. Demokracie v Americe. 2. vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2018, s. 95-96. ISBN 978-80-7335-539-5.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 96-97.

6.2. Nejvyšší soud

Jak již bylo zmíněno, jediný orgán soudní moci vytvořený konkrétně Ústavou je Nejvyšší soud Spojených států amerických. Úprava, kterou Ústava obsahuje, je ovšem značně strohá, obsahuje totiž pouze výčet jeho pravomocí a hlubší úprava fungování Nejvyššího soudu tak byla svěřena do rukou Kongresu.

6.2.1. Organizace a obsazení Nejvyššího soudu

Kongres na základě zmocnění Ústavou přijal v roce 1789 Zákon o soudnictví (*Judiciary Act*),^{141,142} ve kterém detailně popsal organizaci a fungování Nejvyššího soudu, jehož sídlo bylo umístěno do hlavního města Spojených států. Na základě zákona byl vytvořen tribunál složený ze šesti soudců, kteří měli sloužit u soudu až do jejich smrti nebo odchodu do důchodu. Jeden z šesti soudců měl být následně jmenován předsedou Nejvyššího soudu.

Členové Nejvyššího soudu jsou jmenováni prezidentem se souhlasem Senátu. Aby byla zajištěna nezávislost soudní moci a soudci byli chráněni před vnějším nátlakem, Ústava stanovuje jejich funkční období jako doživotní. Doživotní funkční období je podmíněno dobrým chováním, tedy bezúhonností soudců. Předčasně může soudce ve své funkci skončit pouze ze tří důvodů: rezignace, odchodu do důvodu nebo v případě impeachmentu Kongresem.¹⁴³ Další zárukou nezávislosti je ustanovení, že se platy soudců po dobu vykonávání funkce nesníží (článek III., oddíl 1).

Jak je u amerických soudů zvykem, devět soudců sedí na soudní lavici podle principu seniority. Uprostřed sedí předseda Nejvyššího soudu, nejstarší ze zbylých soudců sedí po jeho pravici, druhý nejstarší po jeho levici. Další postup je pak stejný a nadále tak alternuje střídavě vpravo a vlevo.

Prvních šest soudců Nejvyššího soudu George Washington jmenoval 24. září 1789. Předsedou byl jmenován John Jay, jeden z Otců zakladatelů a nejvýznamnějších amerických politiků poválečné éry. Všech prvních šest jmenovaných soudců bylo federalisty. O dva dny později bylo jejich jmenování potvrzené Senátem a k prvnímu zasedání Nejvyššího soudu došlo

---

¹⁴¹ Text zákona dostupný z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=12&page=transcript>

¹⁴² Zákon zároveň popisuje celý systém federálního soudnictví., viz. kapitola 6.3.

¹⁴³ Pouze v případě jednoho soudce prošel návrh impeachmentu Sněmovnou reprezentantů. Jednalo se o Samuela Chase, který však byl v březnu roku 1805 Senátem všech obvinění zproštěn. – Impeachment Trial of Justice Samuel Chase. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.senate.gov/about/powers-procedures/impeachment/impeachment-chase.htm>

2. února 1790 v New Yorku, odkud se později přesunul do Philadelphie.¹⁴⁴ Nynějším sídlem je od roku 1800 Washington D.C.

V historii Nejvyššího soudu docházelo ke změnám v počtu soudců poměrně často. V roce 1801 byl jejich počet snížen z šesti na pět. Zákon, na základě kterého k tomuto kroku došlo, byl však brzy zrušen a počet se tak vrátil zpět na šest. V roce 1807 byl počet soudců zvýšen na sedm a v roce 1837 na devět. Až do války Severu proti Jihu byl pak soud relativně stabilní. Na základě výsledku procesu Dred Scott v. Sanford¹⁴⁵ se prezident Abraham Lincoln rozhodl počet soudců zvýšit na deset. S nástupem Ulyssese S. Granta však znovu získali v Kongresu převahu republikáni, kteří snížili počet soudců znovu na devět. Od té doby se tento počet nezměnil a na soudu dodnes zasedá devět soudců. V průběhu 20. století došlo k několika pokusům o navýšení tohoto počtu. Nejvýznamnějším z těchto pokusů byl pokus Franklina D. Roosevelta z roku 1937, kdy předložil návrh, který by zvýšil počet soudců na patnáct. Jeho návrh, kterému se dodnes přezdívá „*court packing*“ se setkal se značným odporem. Senát návrh odmítl většinou 70 hlasů ku 20 a Výbor Senátu pro soudní záležitosti (*The Senate Judiciary Committee*) popsal návrh jako „*pokus o invazi do soudního systému v takovém rozsahu, k jakému v této zemi doposud nedošlo.*“¹⁴⁶

Problémy a rozhodování Nejvyššího soudu se dají rozdělit do tří etap. První z nich probíhala mezi lety 1789-1865 a nesla se zejména v duchu posilování federální moci a upevňování postavení moci soudní. Druhá probíhala mezi lety 1865-1937 a Nejvyšší soud v ní musel vymezit rozsah politické moci nad národním hospodářstvím. Třetí etapa probíhá dodnes a zaměřuje se na rozšiřování individuálních svobod.¹⁴⁷

---

¹⁴⁴ REGAN, Richard J. A Constitutional History of the U.S. Supreme Court. Washington D. C. (USA): The Catholic University of America Press, 2015, p. 1. ISBN 978-0-8132-2721-4.

¹⁴⁵ Dred Scott, původně otrok ze státu Missouri, žil pět let na území nově vzniklých teritorií, kde bylo otroctví zakázáno. Po smrti jeho pána jej soud v St. Louis prohlásil za svobodného, i přes jeho návrat do Missouri. Nejvyšší soud státu Missouri rozsudek však zrušil a novým majitelem Scotta se stal John F. A. Sanford z New Yorku. Případu se nakonec ujmul Nejvyšší soud USA, který ve svém rozsudku stanovil, že Scott nebyl ke svobodě oprávněn a že černošské obyvatelstvo se nemůže stát občany Spojených států. Zároveň pak prohlásil Missourský kompromis (*Missouri Compromise*), který stanovoval geografické hranice otroctví, z roku 1820 za protiústavní. Případ Dred Scott v. Sanford tak měl významný dopad na vyhrocení konfliktu mezi Severem a Jihem a posunul zemi blíž k občanské válce. Rozsudek bývá dodnes považován za jedno z nejhorších rozhodnutí Nejvyššího soudu. – rozsudek dostupný z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/60/393/>

¹⁴⁶ Why the Supreme Court Ended Up With 9 Justices – And How That Could Change. Překlad vlastní. [online]. [cit. 23. 04.2021]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/history/article/why-us-supreme-court-nine-justices>

¹⁴⁷ WILSON, James Q. Jak se vládne v USA. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 222. ISBN 978-80-85605-70-8.

Dnešní zákonná úprava organizace a fungování Nejvyššího soudu je obsažena ve Federálním zákoníku Spojených států (*The United States Code*),¹⁴⁸ úprava soudní moci a soudního řízení pak konkrétně v hlavě 28.¹⁴⁹

6.2.2. Pravomoci Nejvyššího soudu

*„Moc soudcovská vztahuje se na všechny případy práva a spravedlnosti, spadající pod ustanovení této Ústavy, zákonů Spojených států a mezinárodních smluv, ať už existujících, nebo těch, které budou uzavřeny jménem Spojených států.“*¹⁵⁰

Pravomoci Nejvyššího soudu se podle článku III. Ústavy rozdělují do dvou skupin. První skupinou jsou případy, ve kterých Nejvyšší soud vystupuje s původní jurisdikcí (*original jurisdiction*). Druhou skupinou jsou případy, ve kterých vystupuje s jurisdikcí odvolací (*appellate jurisdiction*).

Původní jurisdikci má Nejvyšší soud podle článku III., oddíl 2 ve všech záležitostech týkajících se zahraničních vyslanců a dalších diplomatů, v případech sporů mezi dvěma nebo více státy Unie, v případě sporu mezi Spojenými státy a některým z členských států Unie a v případě sporu mezi členským státem a občanem jiného státu.

V postavení soudu odvolacího vystupuje v případech admirální a námořní jurisdikce, pokud jako strana sporu vystupují Spojené státy, ve sporech mezi občany různých států Unie a ve všech případech *„práva a spravedlnosti, spadající pod ustanovení této Ústavy, zákonů Spojených států a mezinárodních smluv, ať už existujících, nebo těch, které budou uzavřeny jménem Spojených států.“*¹⁵¹

Článek III. dává ovšem Kongresu pravomoc utvářet výjimky z odvolací jurisdikce Nejvyššího soudu, čímž může rozsah jurisdikce soudu snížit, činí tak však zřídka. Rozsah původní jurisdikce Kongres měnit nemůže.¹⁵²

Ve své původní jurisdikci rozhodoval Nejvyšší soud za svou historii pouze v několika stovkách případů a výrazně větší význam tak má v rozhodovací praxi soudu jurisdikce odvolací. V období po svém vzniku měl Nejvyšší soud povinnost vydat rozhodnutí ve všech případech, ve kterých k němu bylo odvolání podáno. Díky postupnému rozšiřování a výraznému

---

¹⁴⁸ Text zákona dostupný z: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/28>

¹⁴⁹ Nynější úprava výrazných změn nedoznala a vychází tak z úpravy původní.

¹⁵⁰ Článek III., oddíl 1. Překlad z: KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 507. ISBN 978-80-87212-87-5.

¹⁵¹ Článek III., oddíl 1. Překlad z: KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 507. ISBN 978-80-87212-87-5.

¹⁵² PATTERSON, Thomas E. *We the People: An Introduction to the American Government*. 13th Edition. New York (New York, USA): McGraw-Hill Education, 2019, p. 422. ISBN 978-1-259-91240-5.

ekonomickému růstu Spojených států však začalo podání k Nejvyššímu soudu přibývat, a ten tak rozhodoval pomalu a stával se méně efektivním. Bylo tak nutné jeho odvolací pravomoc reformovat. Prvním krokem bylo přijetí *The Evarts Act*¹⁵³ v roce 1891, který snížil počet případů, za které je možné se k Nejvyššímu soudu odvolat. Nejdůležitější však byl v tomto ohledu rok 1925, ve kterém Kongres přijal *The Certiorari Act*.¹⁵⁴ Tento zákon totiž značně snížil počet případů, ve kterých musí Nejvyšší soud v odvolávací jurisdikci povinně rozhodovat a zároveň mu dal možnost rozhodnout, zda se případem, který k němu došel, bude zabývat. K postoupení případu dojde v situaci, při které účastník řízení v nižším stupni požádá soud, aby vydal tzv. *writ of certiorari*, na základě kterého je případ postoupen Nejvyššímu soudu. K poslední změně pak došlo v roce 1988 přijetím *The Supreme Court Case Selection Act*,¹⁵⁵ který stanovil, že Nejvyšší soud musí právo writ vydat udělit předem. Nejvyšší soud tak nyní přijímá odvolání nižších soudů pouze ve zlomku případů (i pokud jeho soudci věří že udělal nižší soud chybu), protože úkolem Nejvyššího soudu není napravovat chyby nižších soudů, ale řešit pouze podstatné právní otázky.¹⁵⁶

Nejvyšší soud začal v průběhu 19. a 20. století plnit také důležitou roli ve vztahu k exekutivě, protože na základě svých rozsudků začal moc výkonnou formovat do nynější podoby. Ve svých rozsudcích totiž nejen osvětluje pravomoci exekutivy, zároveň totiž stanovuje její limity.

Významnou pravomocí Nejvyššího soudu je právo vytvářet právní precedenty (*legal precedent*). Precedent je rozhodnutí vyšších soudů, kterými se musí nižší soudy řídit. Všechny nižší soudy se precedenty Nejvyššího soudu musí řídit, protože jsou nejvyšším zákonem země a zrušit nebo zvrátit (*overrule a precedent*) je může pouze Nejvyšší soud.¹⁵⁷

Pravděpodobně nejdůležitější pravomocí Nejvyššího soudu je však jeho právo soudního přezkumu, které vykonává na základě rozsudku v případě *Marbury v. Madison*.

---

¹⁵³ Text zákona dostupný z: [://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/51st-congress/session-2/c51s2ch517.pdf?loclr=bloglaw](https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/51st-congress/session-2/c51s2ch517.pdf?loclr=bloglaw)

¹⁵⁴ Text zákona dostupný z: <https://www.fjc.gov/history/legislation/landmark-legislation-judges-bill-0>

¹⁵⁵ Text zákona dostupný z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-102/pdf/STATUTE-102-Pg662.pdf>

¹⁵⁶ PATTERSON, Thomas E. *We the People: An Introduction to the American Government*. 13th Edition. New York (New York, USA): McGraw-Hill Education, 2019, p. 422. ISBN 978-1-259-91240-5.

¹⁵⁷ Pro formování závaznosti soudních precedentů jsou závazné dva případy. Prvním z nich je *Plessy v. Ferguson* z roku 1896, ve kterém Nejvyšší soud potvrdil rasovou politiku „*separate-but-equal*“ a prohlásil, že segregace bělošského a černošského obyvatelstva je v souladu s Ústavou. Druhým případem je *Brown v. Board of Education of Topeka* z roku 1954, v jehož rozsudku Nejvyšší soud určil, že je stát zavázán poskytovat demokracii a práva všem občanům a nemůže o ně připravit některé občany v závislosti na jejich rase nebo etnickém původu. Zároveň pak rozsudek určil, že má Nejvyšší soud pravomoc změnit své předchozí precedenty, aby odrážely měnící se hodnoty a společnost. – Rozsudek *Plessy v. Ferguson* dostupný z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=52&page=transcript> a rozsudek *Brown v. Board of Education of Topeka* z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=87&page=transcript>

6.2.3. Marbury v. Madison

Převratným z hlediska formování moci Nejvyššího soudu se stal případ Marbury v. Madison.¹⁵⁸ Ačkoliv princip soudního přezkumu (*judicial review*) existoval v některých státech již před rokem 1803, na federální úrovni byl potvrzen právě na základě tohoto rozsudku, který poprvé prohlásil zákon přijatý Kongresem za protiústavní. Přestože tedy nadržel Marburyho případ časové prvenství, jeho výsledek ovlivnil moc soudní nejvýrazněji.¹⁵⁹

V posledních týdnech před inaugurací Thomase Jeffersona jmenoval dosluhující prezident John Adams téměř šedesát federalistů na místa u soudů, která byla nově vytvořena Zákonem o soudnictví (*The Judiciary Act of 1801*)¹⁶⁰ z roku 1801, aby udržel moc soudní pod kontrolou federalistů. Ke jmenování jistého Williama Marburyho smírčím soudcem v okrese Columbia a k potvrzení jeho jmenování Senátem pak došlo pouhé dva dny před nástupem Jeffersona na post prezidenta a Marburymu tak nebyl jmenovací dekret podepsaný Adamsem doručen včas. Jakmile se totiž Jefferson ujal úřadu, přinutil svého státního tajemníka Jamese Madisona dekret zadržet.¹⁶¹

Marbury posléze podal u Nejvyššího soudu návrh na vydání soudního příkazu (*writ of mandamus*),¹⁶² kterým by soud, na základě článku 13 Zákona o soudnictví z roku 1789, donutil Madisona dekret vydat a jmenování tak potvrdit. Marshall se chopil příležitosti, která se mu naskytl, a rozhodl se vysvětlit jeden ze základních principů soudní moci, právo soudního přezkumu. Ve svém stanovisku upevnil roli Nejvyššího soudu a posílil jeho kontrolní pravomoci ve vztahu ke Kongresu.¹⁶³

Marshall si byl vědom, že pokud požadovaný příkaz vydá, Jefferson se může rozhodnout jej ignorovat, protože soud neměl jak jej vymáhat. Pokud by jej však vydat odmítl, vyvolal by dojem, že soudní moc před mocí výkonnou couvla a to Marshall odmítl dopustit. V řízení si tedy Marshall položil tři otázky.

---

¹⁵⁸ Rozsudek případu Marbury v. Madison dostupný z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/5/137/>

¹⁵⁹ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 535. ISBN 978-80-87212-87-5.

¹⁶⁰ Plné znění zákona dostupné z: <https://www.fjc.gov/history/legislation/landmark-legislation-judiciary-act-1801>

¹⁶¹ TINDALL, George Brown a David E. SHI. Dějiny Spojených států amerických. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 158-159. ISBN 978-80-7106-588-3.

¹⁶² Writ of mandamus je soudním příkazem, který může Nejvyšší soud vydat a na jeho základě donutit úřední osoby nebo podřízené soudy vykonat povinnost jim uloženou ze zákona. Text Zákona o soudnictví z roku 1789, který tuto pravomoc Nejvyššímu soudu udělil, je dostupný z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=12&page=transcript>

¹⁶³ REGAN, Richard J. A Constitutional History of the U.S. Supreme Court. Washington D. C. (USA): The Catholic University of America Press, 2015, p. 16. ISBN 978-0-8132-2721-4.

V první otázce se zabýval tím, zda Marburymu náleží právo na pověření, kterého se dožaduje. V případě, že bude odpověď na první otázku kladná, přijde na řadu otázka druhá, ve které Marshall bude zjišťovat, zda zákony zajišťují účinnou nápravu v případě, že právo Marburymu skutečně náleží a došlo k jeho porušení. Třetí otázka pak hledá odpověď na dotaz, zda má být náprava učiněna vydáním soudního příkazu (*writ of mandamus*), který vydá Nejvyšší soud.

Na první otázku Marshall odpověděl, že toto právo Marburymu náleží, protože byl dekret podepsaný a zapečetěný, a byly tak splněny všechny příslušné postupy. Doručení dekretu bylo podle názoru soudu pouhým zvykem a nebylo tak esenciální náležitostí procesu jmenování.

V odpovědi na druhou otázku Marshall napsal, že pokud existuje právoplatný nárok, existuje zároveň i právo na pověření a odmítnutí tohoto práva je jeho narušením a zákony v tomto případě nabízí možnost nápravy.

Na třetí otázku Marshall odpověděl, že právo požadované nařízení vydat soudu nepřísluší, protože zmocnění vycházející z článku 13 Zákona o soudnictví je protiústavní. Ústava totiž ve svém článku III., oddíl 2 stanovuje, že Nejvyšší soud má původní jurisdikci pouze v případech v Ústavě výslovně zmíněných, v ostatních případech má pak jurisdikci odvolací. Ačkoliv tak Marshall v tomto sporu navenek přiřkl vítězství Jeffersonovi, pro Nejvyšší soud získal moc výrazně vyšší: právo na soudní přezkum.¹⁶⁴

Další otázku kterou Marshall v textu rozsudku vyřešil, byl vztah mezi Ústavou a zákony. Marshall v textu píše: „*Ústava je buď nadřazena jakémukoli legislativnímu počínu, jenž jí odporuje, nebo ji legislativa může kdykoli běžným způsobem změnit – toto tvrzení je natolik jednoznačné, že je nemá smysl zpochybňovat. Mezi těmito dvěma alternativami neleží žádná střední cesta. Ústava je buď nejvyšším svrhovaným zákonem, běžnými prostředky nezměnitelným, nebo je na téže úrovni jako běžné legislativní počiny a lze ji tedy na základě uvážení legislativy volně měnit podobně jako jiné zákony. Platí-li první možnost, pak legislativní odporující Ústavě není zákonem: platí-li druhá možnost, představují psané ústavy ze strany lidu absurdní pokusy o omezování síly, která je ve své podstatě zcela neomezená. Ti, kteří ústavy vytvářeli, je zcela jistě považují za základní a svrhované zákony národa, a proto teorie každé takové vlády musí znamenat, že jakýkoliv legislativní počín přičící se Ústavě je považován za neplatný.*“¹⁶⁵

---

¹⁶⁴ REGAN, Richard J. A Constitutional History of the U.S. Supreme Court. Washington D. C. (USA): The Catholic University of America Press, 2015, p. 16-18. ISBN 978-0-8132-2721-4.

¹⁶⁵ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 538. ISBN 978-80-87212-87-5.

Dále pak předseda Nejvyššího soudu Marshall ohledně vztahu Ústavy a zákonů a v otázce pravomoci Nejvyššího soudu prohlásit zákon či jeho část za protiústavní uvádí: „*Soudní moc je nepochybně oprávněna a povinována říci, co je zákon. Ti, kteří uplatňují pravidlo v jednotlivých sporech, nezbytně musejí toto pravidlo vykládat a objasňovat. Jestliže si dva zákony protiřečí, musejí soudy rozhodnout o působnosti každého z nich. Pokud tedy zákon protiřečí Ústavě a tento zákon i Ústava se vztahují na určitý spor, musí soud tento spor rozhodnout buď v souladu s daným zákonem bez ohledu na Ústavu; nebo v souladu s Ústavou, neohlížeje se na zákon; je na soudu, aby rozhodl, které z obou protichůdných pravidel je pro posuzovaný spor směrodatné. Taková je sama podstata soudní povinnosti. Mají-li proto soudy respektovat Ústavu a je-li Ústava nadřazena jakémukoli běžnému legislativnímu počínu, pak ve sporu, k němuž se vztahují obě zmíněná pravidla, musí rozhodnout Ústava, nikoli takový běžný zákon.*“¹⁶⁶

Názor soudu sepsaný jeho předsedou Johnem Marshalllem je tak dodnes považován za jeden ze stavebních kamenů amerického ústavního práva. Přiznal totiž Nejvyššímu soudu pravomoc soudního přezkumu a zároveň z něj jednoznačně učinil hlavního interpreta Ústavy.¹⁶⁷

6.3. Federální soudnictví

Pro ustavování soudní moci byl rozhodující již zmíněný Zákon o soudnictví z roku 1789. Vytvořil třístupňový systém federálního soudnictví, jehož třetím a nejvyšším stupněm byl Nejvyšší soud.

Na základě Zákona o soudnictví bylo původně vytvořeno třináct soudních okrsků (*judicial districts*), přičemž každý stát kromě států Massachusetts a Virginia tvořil jeden okrsek. V roce 1790 pak byly přidány další dva okrsky po ratifikaci Ústavy ve státech Rhode Island a Severní Karolína. V každém okrsku byl pak vytvořen jeden okresní soud (*district court*), jakožto první stupeň moci soudní. Zároveň pak byly vytvořeny 3 obvody, které zaštiťovaly jednotlivé okrsky, a v nich byly vytvořeny obvodní soudy (*circuit courts*), které sloužily jako stupeň druhý.

Každý okresní soud byl tvořen samosoudcem (*district judge*) a do jejich pravomoci spadaly námořní spory (*admiralty cases*), méně závažné trestné činy a občanské spory, jejichž hodnota nepřesahovala částku 100 dolarů.¹⁶⁸

---

¹⁶⁶ KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. Dějiny angloamerického práva. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges, 2011, s. 538-539. ISBN 978-80-87212-87-5.

¹⁶⁷ REGAN, Richard J. A Constitutional History of the U.S. Supreme Court. Washington D. C. (USA): The Catholic University of America Press, 2015, p. 39-43. ISBN 978-0-8132-2721-4.

¹⁶⁸ POSNER, Richard A. The Federal Courts: Challenge and Reform. Cambridge (Massachusetts, USA): Harvard University Press, 1999, p. 3-5. ISBN 978-0-674-29626-5.

Obvodní soudy pak byly tvořeny příslušným soudcem (*circuit judge*) a dvěma soudci Nejvyššího soudu, kteří do obvodů dojížděli – pro toto uspořádání se vžil název „*riding circuit*“, protože soudci musel provést cestu po jednotlivých obvodech. Obvodní soudy rozhodovaly jako soudy první instance v konkrétně stanovených případech. Jednalo se o těžší trestné činy, které nespadały do věcné příslušnosti soudů okresních, a také v občanských sporech, jejichž hodnota přesahovala částku 500 dolarů.¹⁶⁹ Zároveň obvodní soudy fungovaly jako odvolací soudy v případech, ve kterých rozhodovaly v první instanci soudy okresní. Jako druhá instance u případů, které byly rozhodovány obvodními soudy jako první instancí, fungoval Nejvyšší soud.¹⁷⁰

Téměř po celé další století zůstal systém federálních soudů vytvořený Zákonem o soudnictví z roku 1789 až na malé odchylky stejný. Až geografická expanze a občanská válka donutila zákonodárce přijmout v tomto systému změny. V roce 1891 přijatý Zákon o soudnictví¹⁷¹ vytvořil samostatný systém odvolacích soudů (*appellate circuit courts*) a tím sejmul břímě dojíždění z ramen soudců Nejvyššího soudu. Zároveň ale nechal zbytek soudní soustavy netknutý.

Fakt, že základy položené Zákonem o soudnictví z roku 1789 platí až na poměrně malé rozdíly dodnes, ukazuje, že práce, kterou první Kongres Spojených států při vytváření soudní soustavy provedl, je znamenitá a zaslouží si obdiv.

---

¹⁶⁹ Tato částka se postupně zvyšovala až byla v roce 1989 zvýšena na nynějších 50 000 USD.

¹⁷⁰ POSNER, Richard A. *The Federal Courts: Challenge and Reform*. Cambridge (Massachusetts, USA): Harvard University Press, 1999, p. 40-42. ISBN 978-0-674-29626-5.

¹⁷¹ Text zákona dostupný z: https://www.fjc.gov/history/home.nsf/page/landmark_12_txt.html

7. Postavení států Unie

Jedním z hlavních témat, které účastníci Ústavního konventu v roce 1787 řešili, byla otázka vztahu mezi jednotlivými státy a federací. Výsledkem byla dohoda založená na principu federalismu, který měl chránit práva a svobody jednotlivce. Delegáti se totiž obávali, že svěřením rozsáhlých rozhodovacích pravomocí do rukou úzké skupiny osob, ač volené lidem, by znamenalo příliš velkou koncentraci moci a umožnilo by nástup tyranie.

Plán, který byl přijat, odvozoval federální moc (stejně jako moc jednotlivých států) přímo od lidu a jak federaci, tak státům přidělil určité pravomoci a zároveň učil, že ani jeden ze subjektů nebude mít v rozhodování související se stranou druhou poslední slovo. Ve *Federalistovi* č. 28 popsal fungování systému Alexander Hamilton následovně: „*Jestliže jedna z obou úrovní poruší práva lidu, měl by lid využít druhé úrovně jako nástroje nápravy.*“¹⁷²

Ústava Spojených států byla ratifikována až v roce 1788, tedy až po vzniku ústav většiny států. Je tedy logické, že byla minimálně částečně jejich textem ovlivněna. Po vzoru většiny ústav jednotlivých států přijala federální Ústava dvoukomorový Kongres, ale zároveň stanovila výrazné odchylky.

Jednou z nejvýraznějších odchylek je postavení moci výkonné. V jednotlivých státech je tato moc zdánlivě svěřena do rukou úředníka (guvernéra), který stojí po boku zákonodárního sboru, ve skutečnosti je ovšem pouze pasivním vykonavatelem jeho vůle. Je totiž většinou volen pouze na jeden rok a pravomoci má velmi omezené a zároveň vázané na souhlas moci zákonodárné. Oproti tomu federální Ústava vložila veškeré pravomoci moci výkonné do rukou jedné osoby, prezidenta Spojených států. Jeho volební období je čtyřleté, drží právo veta, rozsah jeho pravomocí je výrazně širší a jeho postavení je tedy silnější a zároveň nezávislé na moci zákonodárné.

Moc soudní je i podle státních ústav obecně tou nejméně závislou na legislativní větvi. Zároveň ale v jednotlivých státech není její moc neomezená, platy soudců určují zákonodárna shromáždění a jmenování bývají obvykle také na pouze předem vymezené časové období. Například ve státě New York pak moc soudní se zákonodárnou mnohdy splývá. Oproti slabé moci soudní v jednotlivých státech je díky dikci Ústavy a principu dělby moci federální soudní moc silná a nezávislá na ostatních složkách státní moci.¹⁷³

---

¹⁷² WILSON, James Q. *Jak se vládne v USA*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 33-34. ISBN 978-80-85605-70-8.

¹⁷³ TOCQUEVILLE, Alexis de. *Demokracie v Americe*. 2. vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2018, s. 145-147. ISBN 978-80-7335-539-5.

Je vcelku zřetelně vidět, že záležitosti federace byly upraveny lépe a spravedlivěji než záležitosti států. Ústřední orgány jsou díky Ústavě stabilnější, oddělení moci je promyšlenější a při uskutečňování své politiky je federace důslednější a rozhodnější než zákonodárné sbory jednotlivých států.¹⁷⁴

Ústava tedy sice ve svém textu učinila suverénem federaci, ale její zákony musí projít schválením v Kongresu, kde o nich hlasují zástupci jednotlivých států, kteří jsou odpovědní svým voličům. Státy se tedy pomocí svých volených zástupců aktivně podílí na formování federální politiky a zároveň drží řadu důležitých pravomocí, kterými politiku federace významně ovlivňují, ve svých rukách.

Většina Ústavy řeší vytváření federální moci a jejích ústředních orgánů spolu s jejich vztahem k jednotlivým státům a občanům. Článek IV. řeší odlišnou otázku. Zabývá se totiž vztahy mezi státy navzájem a řeší tak problematiku horizontálního federalismu (*horizontal federalism*).

Tzv. klauzule plné důvěry a uznání (*Full Faith and Credit Clause*), obsažená v oddílu 1 tohoto článku, ve svém řeší textu vztah mezi soudy jednotlivých států. Stanovuje, že soudní listiny a procesy provedené v jednom státě se těší v ostatních státech plné důvěře a uznání. To ovšem neznamená, že listina vydaná v jednom státě má stejný efekt ve státě druhém. Mnohdy listiny nebo povolení platí pouze na území státu, ve kterém byly vydány. Konkrétním příkladem může být povolení pro lov zvěře. Oddíl 1 dále také přiznává Kongresu pravomoc stanovit proces ověřování těchto listin a dalších procesů a jejich právní význam.

Oddíl 2 stanovuje v tzv. klauzuli stejných výsad a imunity (*Privileges and Immunities Clause*) pro občany jednoho státu práva, která mají i občané ostatních států a zajišťuje vzájemné dodržování těchto práv. Ve druhém odstavci řeší tzv. extradiční klauzule (*Extradition Clause*) vydávání pachatelů trestných činů. Stát, ve kterém byl pachatel chycen, má povinnost vydat pachatele zpět do státu, kde čin spáchal. Třetí odstavec řeší v tzv. klauzuli uprchlých otroků (*The Fugitive Slave Clause*) jejich vydávání nazpět v případě útěku. Tato klauzule se od přijetí 13. dodatku ovšem nevyužívá.

Oddíl 3 dává v tzv. přijímací klauzuli (*Admissions Clause*) Kongresu pravomoc přijímat do Unie nové státy. Zároveň pak řeší otázku vytváření států vykrojením území z již existujícího státu. V této otázce podmiňuje vznik nového státu souhlasem státu, který v tomto procesu o území přijde. Zároveň dává tento oddíl v tzv. teritoriální klauzuli (*Territorial Clause*) Kongresu

---

¹⁷⁴ TOCQUEVILLE, Alexis de. Demokracie v Americe. 2. vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2018, s. 147. ISBN 978-80-7335-539-5.

právo spravovat a kontrolovat veškerá území a majetek, která jsou ve vlastnictví Spojených států.

Oddíl 4, tzv. klauzule záruky (*Guarantee Clause*), zaručuje jednotlivým státům republikánskou formu státní moci a zároveň státům zaručuje ochranu proti nepřátelskému útoku jak zvenčí, tak i proti vnitřní agresi.

Z hlediska pravomocí jednotlivých států je důležitý 10. dodatek k Ústavě, součást Listiny práv, který státům poskytuje jejich vyhrazené pravomoci. Stanovuje, že pravomoci, které nenáleží federaci, náleží jednotlivým státům. V případě *McCulloch v. Maryland* ovšem předseda Nejvyššího soudu Marshall napsal, že federální vláda může vykonávat i ty pravomoci, které jí Ústava výslovně nepřiznává.^{175,176}

---

¹⁷⁵ Marshall v rozsudku doslova píše: „*Even the 10th Amendment, which was framed for the purpose of quieting the excessive jealousies which had been excited, omits the word “expressly,” and declares only that the powers “not delegated to the United States, nor prohibited to the States, are reserved to the States or to the people,” thus leaving the question whether the particular power which may become the subject of contest has been delegated to the one Government, or prohibited to the other, to depend on a fair construction of the whole instrument. The men who drew and adopted this amendment had experienced the embarrassments resulting from the insertion of this word in the Articles of Confederation, and probably omitted it to avoid those embarrassments.*” – Text rozsudku dostupný z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/17/316/>

¹⁷⁶ Viz. kapitola 4.6.

8. Závěr

V rámci diplomové práce byly analyzovány základní dokumenty, podle kterých byl vytvořen dodnes fungující politický systém Spojených států amerických. K lepšímu pochopení tohoto uspořádání bylo nutné nastínit vztah mezi původními americkými koloniemi a Britským impériem a popsat historické okolnosti, které vedly ke vzniku nezávislých Spojených států. Snad ještě důležitější než samotná americká revoluce byly události, ke kterým došlo až po jejím skončení. Přijetí Deklarace nezávislosti položilo nově vznikajícímu státu morální a filosofické základy, pořád však bylo potřeba vyřešit, podle jakého klíče bude vytvořeno vnitřní politické uspořádání nově vzniklého státu. První dokument, který tento problém řešil, byly v roce 1781 přijaté Články Konfederace. S odstupem času však bylo zřetelně vidět, že vytvářejí značně křehký systém federální moci, mezi jehož největší slabiny patřilo slabé postavení Konfедераčního kongresu.

Řešením této situace se stalo sepsání Ústavy Spojených států amerických v roce 1787. Na jejím základě byly vytvořeny ústřední orgány s jasně stanovenými pravomocemi, které od sebe byly záměrně odděleny, aby nedošlo ke konsolidaci moci v rukou úzké skupiny lidí, která by jí mohla být snadno korumpována. Takto vytvořená Ústava nemůže být ohýbána a měněna podle současné nálady ve společnosti, místo toho v sobě obsahuje rámec pevných zásad a principů, na které se může společnost obrátit kdykoliv, kdy hrozí politická krize. Žádný prezident, soudce Nejvyššího soudu ani zákonodárce nestojí nad Ústavou. V tomto smyslu slouží Ústava jako jakýsi návod, který má udržovat americkou společnost na správné cestě. Ústava tak položila Unii pevné základy, zároveň je ale její text zlomový i pro vývoj moderní demokratické společnosti.

Důležitější než text Ústavy je však její duch, principy na kterých americký národ stojí. Po dalších téměř 200 let se totiž americká společnost tímto duchem řídila a představy Otců zakladatelů následovala. Jak však bylo v textu diplomové práce několikrát naznačeno, historický vývoj v americké politice mnohdy významně rozšiřoval a měnil pravidla, která autoři Ústavy zamýšleli a předpokládali.

Postavení prezidenta doznalo v průběhu let největších změn. V původním textu Ústavy je rozsah jeho moci popsán mnohdy značně povrchně, ačkoliv z textu jasně vyplývá, že autoři nechtěli všemocnou hlavu moci výkonné. Důvěra, kterou autoři vložili do George Washingtona, se sice ukázala jako oprávněná, další prezidenti ovšem svůj vliv a svou moc posilovali. V letech po založení Spojených států byli zástupci moci zákonodárné schopní zastávat své postoje bez ohledu na stranickou příslušnost, postupem času však začali politické

strany „svého“ prezidenta podporovat natolik výrazně, že se jeho moc stále zvětšovala. A jakmile k tomu došlo, nebylo už cesty zpět. Každý nastupující prezident do funkce vstupoval s mocí, kterou mu zajistili jeho předchůdci a zároveň se snažil (většinou úspěšně) posilovat svou vlastní moc. Z osoby, která měla původně doplňovat Kongres a jednat pouze v konkrétně vymezených případech, se tak stal prezident hlavním hybatelem americké politiky

Dalším problémem, který sice Otcové zakladatelé předpokládali, ale nebyli jej schopni vyřešit, je posílení vlivu politických stran na americkou politiku a rozšiřující se příkopy mezi názory zástupců těchto stran. Kongres v nynější podobě funguje tak, že politická strana, která v něm drží většinu, rozhoduje o prakticky všech důležitých záležitostech, včetně obsazování rozhodujících postů ve výborech, určování návrhů zákonů které budou projednávány, rozdělování financí nebo prosazování obstrukcí, které ztěžují fungování moci výkonné a poškozují tak úřadujícího prezidenta.

I přestože politický systém ve Spojených státech doznal výrazných změn, lze stále říci, že principy a ideály na kterých stojí, drží. Zároveň je však americká společnost a její politická reprezentace nyní rozdělenější více než kdy dřív a jedna strana není mnohdy schopná druhé vůbec naslouchat. Objevují se návrhy na modernizaci Ústavy, změnu systému prezidentských voleb či na rozšiřování počtu soudců Nejvyššího soudu. Nabízí se zde tak otázka, jak pevné základy, které Ústava položila, v měnícím se politickém klimatu ve skutečnosti jsou.

Seznam použitých zdrojů

Seznam literatury

CHERVINSKY, Lindsay M. *The Cabinet: George Washington and the Creation of an American Institution*. Cambridge (Massachusetts, USA): Harvard University Press, 2020. 303 p. ISBN 978-0-674-98648-0.

CHESTERTON, Cecil. *A History of the United States*. New York (New York, USA): Nova Science Publishers, Inc., 2018. 274 p. ISBN 978-1-53613-600-5.

FINKELMAN, Paul a Bruce A. LESH. *Milestone Documents in American History (Vol. 1: 1763-1823): Exploring the Primary Sources That Shaped America*. Dallas (Texas, USA): Schlager Group, Inc., 2008. 2169 p. ISBN 978-0-9797758-0-2.

FRIEDMAN, Lawrence M. *A History of American Law*. New York (New York, USA): Touchstone, 2005. 898 p. ISBN 978-0-7432-8258-1.

HAGGERTY, Jackelyn. *Constitution: Overview, Issues, and Interpretations*. New York (New York, USA): Nova Science Publishers, Inc., 2018. 204 p. ISBN 978-1536141986.

HALL, Kermit L. *The Oxford Companion to the Supreme Court of the United States*. New York (New York, USA): Oxford University Press, 1992. 1032 p. ISBN 978-01-950-5835-6.

HAMILTON, Alexander, John JAY a James MADISON. *Listy federalistů: Soubor esejí psaných na podporu nové Ústavy předložené federálním Shromážděním 17. září 1787*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994. 539 s. ISBN 978-80-7067-390-7.

HOFFER Robert R. *A Politics of Tension, The Articles of Confederation and American Political Ideas*. Niwot (Colorado, USA): The University Press of Colorado, 1992. 240 p. ISBN 0-87081-254-8.

JENSEN, Merrill. *The Articles of Confederation: An Interpretation of the Social-Constitutional History of the American Revolution 1774-1781*. London (Wisconsin, USA): The University of Wisconsin Press, 1976. 284 p. ISBN 978-0-299-00204-6.

JOHNSON, Paul. *Dějiny amerického národa*. Voznice: Nakladatelství Leda, 2014. 852 s. ISBN 978-80-7335-361-2.

KAPLAN, Diane S. *An Introduction to the American Legal System, Government, and Constitution*. New York (New York, USA): Wolters Kluwer, 2015. 255 p. ISBN 978-1-4548-7095-1.

KUKLÍK, Jan a SELTENREICH, Radim. *Dějiny angloamerického práva*. Vydání 2. V nakladatelství Leges vydání 1. Praha: Leges. 2011. 872 s. ISBN 978-80-87212-87-5.

LANGLEY, Lester D. *The Long American Revolution and its Legacy*. Athens (Georgia, USA): University of Georgia Press, 2019. 319 p. ISBN 9780820355740.

PATTERSON, Thomas E. *We the People: An Introduction to the American Government*. 13th Edition. New York (New York, USA): McGraw-Hill Education, 2019. 711 p. ISBN 978-1-259-91240-5.

POSNER, Richard A. *The Federal Courts: Challenge and Reform*. Cambridge (Massachusetts, USA): Harvard University Press, 1999. 413 p. ISBN 978-0-674-29626-5.

REGAN, Richard J. *A Constitutional History of the U.S. Supreme Court*. Washington D. C. (USA): The Catholic University of America Press, 2015. 408 p. ISBN 978-0-8132-2721-4.

SCHWARTZ, Bernard. *A History of the Supreme Court*. New York (New York, USA): Oxford University Press, 1993. 476 p. ISBN 978-0-19-508099-5.

TINDALL, George Brown a David E. SHI. *Dějiny Spojených států amerických*. 5. doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 905 s. ISBN 978-80-7106-588-3.

TOCQUEVILLE, Alexis de. *American Institutions*. New York (New York, USA): Nova Science Publishers, Inc., 2019. 347 p. ISBN 978-1536155417.

TOCQUEVILLE, Alexis de. *Demokracie v Americe*. 2. vydání. Voznice: Nakladatelství Leda, 2018. 788 s. ISBN 978-80-7335-539-5.

WHITE, Edward G. *Law in American History, Vol. I, From the Colonial Years Through Civil War*. New York (New York, USA): Oxford University Press, 2012. 578 p. ISBN 978-0-19-510247-5.

WILSON, James Q. *Jak se vládne v USA*. Praha: Victoria Publishing, 1995. 403 s. ISBN 978-80-85605-70-8.

WILSON, James Q., DIULIO John J., BOSE Meena, LEVENDUSKY Matthew. *American Government: Institutions and Policies*. 16th Edition. Boston (Massachusetts, USA): Cengage, 2019. 627 p. ISBN 978-1-337-56839-5.

Seznam právních předpisů

Deklarace nezávislosti – Declaration of Independence, 1776. Dostupné z:
<https://www.archives.gov/founding-docs/declaration-transcript>

Články Konfederace – The Articles of Confederation and Perpetual Union, 1781. Dostupné z:
<https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=3&page=transcript>

Ústava Spojených států amerických – The Constitution of The United States of America, 1789. Carlisle (Massachusetts, USA): Applewood Books. ISBN 978-155709-105-5.

Declaration and Resolves of the first Colonial Congress, 1774. Dostupné z:
https://avalon.law.yale.edu/18th_century/resolves.asp

Articles of Association, 1774. Dostupné z:
<https://www.archivesfoundation.org/documents/1774-articles-association/>

The Northwest Ordinance, 1787. Dostupné z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=8&page=transcript>

The Judiciary Act of 1789. Dostupné z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=12&page=transcript>

The Coinage Act, 1792. Dostupné z: <https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/2nd-congress/session-1/c2s1ch16.pdf>

Judiciary Act of 1801. Dostupné z: <https://www.fjc.gov/history/legislation/landmark-legislation-judiciary-act-1801>

The Succession Act, 1886. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/pdf/1323239.pdf>

The Judiciary Act of 1891 (The Evarts Act). Dostupné z: <https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/51st-congress/session-2/c51s2ch517.pdf?loclr=bloglaw>

The Judges Act of 1925 (The Certiorari Act). Dostupné z: <https://www.fjc.gov/history/legislation/landmark-legislation-judges-bill-0>

The United States Code, 1926. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/28>

The Permanent Apportionment Act, 1929: Dostupné z: <https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/71st-congress/session-1/c71s1ch28.pdf>

The War Powers Resolution, 1973. Dostupné z: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?path=/prelim@title50/chapter33&edition=prelim>

The Supreme Court Case Selection Act, 1988. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-102/pdf/STATUTE-102-Pg662.pdf>

Seznam judikatury

5 U.S. 137 – Marbury v. Madison, 1803. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/5/137/>

17 U.S. 316 – McCulloch v. Maryland, 1819. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/17/316/>

60 U.S. 393 Dredd Scott v. Sanford, 1857. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/60/393/>

163 U.S. 537 Plessy v. Ferguson, 1896. Dostupné z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=52&page=transcript>

347 U.S. 483 Brown v. Board of Education of Topeka, 1954. Dostupné z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=87&page=transcript>

383 U.S. 663 Harper v. Virginia State Board of Elections, 1966. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/383/663/#tab-opinion-1945993>

Internetové zdroje

PAINE, Thomas. A Common Sense. [online]. Dostupné z: <https://www.ushistory.org/paine/commonsense/>

PRICE, Richard. Observations on the Importance of the American Revolution, and the Means of making it a Benefit to the World. [online]. Dostupné z: https://oll-resources.s3.us-east-2.amazonaws.com/oll3/store/titles/1788/Price_0894_EBk_v6.0.pdf

First Continental Congress. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.mountvernon.org/library/digitalhistory/digital-encyclopedia/article/first-continental-congress/#:~:text=The%20First%20Continental%20Congress%20convened,future%20under%20growing%20British%20aggression.>

From Thomas Jefferson to Henry Lee, 8 May 1825. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://founders.archives.gov/documents/Jefferson/98-01-02-5212>

The John Hanson Story. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.constitutionfacts.com/us-articles-of-confederation/john-hanson-story/#:~:text=Eight%20men%20were%20appointed%20to,under%20the%20Articles%20of%20Confederation.>

Transcript of Virginia Plan, [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=7&page=transcript>

The New Jersey Plan. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: https://www.usconstitution.net/plan_nj.html

The Connecticut Compromise. [online]. [cit. 26.04.2021]. Dostupné z: https://wps.prenhall.com/wps/media/objects/531/544609/Documents_Library/conncomp.htm

Senate Committees. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/briefing/Committees.htm>

Youngest Senator. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: https://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Youngest_Senator.htm

Albert Gallatin. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/1161/albert-gallatin#:~:text=Gallatin%20served%20in%20state%20and%20federal%20government&text=Pennsylvanians%20elected%20him%20to%20the,activities%20were%20also%20to%20blame.>

Jefferson Manual. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/HMAN-115/context>

Commerce Clause. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/commerce_clause#:~:text=The%20Commerce%20Clause%20refers%20to,states%2C%20and%20with%20the%20Indian

George Washington to Jonathan Trumbull, July 21, 1799. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.gilderlehrman.org/history-resources/spotlight-primary-source/washington-proposed-third-term-and-political-parties-1799>

How FDR Became the First – And Only – President to Serve Four Terms. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/fdr-four-term-president-22-amendment>

Why Was the Electoral College Created? [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/electoral-college-founding-fathers-constitutional-convention>

Gerald R. Ford on impeachment. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupný z: <https://www.fordlibrarymuseum.gov/library/speeches/700415.pdf>

Article II., Section 3. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://constitutioncenter.org/interactive-constitution/interpretation/article-ii/clauses/348#:~:text=The%20Take%20Care%20Clause%20modifies,under%20the%20Articles%20of%20Confederation.>

George Washington's First Executive Order. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: https://www.statutesandstories.com/blog_html/george-washingtons-first-executive-order/

Why John Adams Despised Being Vice President. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://history.howstuffworks.com/historical-figures/john-adams.htm>

Judicial Power. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/constitution-conan/article-3/section-1/judicial-power#:~:text=Judicial%20power%20is%20the%20power,of%20proper%20jurisdiction.%E2%80%9D140%20The>

Impeachment Trial of Justice Samuel Chase. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.senate.gov/about/powers-procedures/impeachment/impeachment-chase.htm>

Why the Supreme Court Ended Up With 9 Justices – And How That Could Change. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/history/article/why-us-supreme-court-nine-justices>

State Hunting Licenses. [online]. [cit. 23.04.2021]. Dostupné z: <https://www.fws.gov/hunting/state-license.html>

Abstrakt

Ústřední orgány USA podle ústav z let 1781 a 1787 a jejich pravomoci

Tato diplomová práce se věnuje otázce ústředních orgánů Spojených států amerických a pravomocím, které těmto orgánům náleží. Ústředními orgány jsou v kontextu této práce prezident Spojených států jako hlavní orgán moci výkonné, Kongres, rozdělený na dvě komory, Sněmovnu reprezentantů a Senát, jako hlavní orgán moci zákonodárné a Nejvyšší soud jako hlavní orgán moci soudní. Cílem této práce bylo přiblížit fungování těchto orgánů a jejich postavení v rámci ústavního systému Spojených států, jak v rovině horizontální, tak i vertikální. První část diplomové práce se zabývá okolnostmi vzniku Spojených států amerických, přijetí Deklarace nezávislosti a konce války o nezávislost. Druhá část se věnuje Článcům Konfederace, první ústavě USA, a procesu jejich vzniku, orgánům které byly na jejich základě vytvořeny a jejich pravomocem. Třetí část se věnuje důvodům vzniku a procesu přijetí Ústavy USA, problémům které její vzniky doprovázely, právním principům na jejichž základě byla vytvořena a obsahu Listiny práv. Čtvrtá část diplomové práce se zabývá Kongresem a jeho dvěma komorami, pravomocemi, které jednotlivým komorám náleží, a jejich omezením. Pátá část se věnuje funkci prezidenta, historii této funkce, prezidentským volbám, impeachmentu a rozsahu prezidentských pravomocí. Dále se tato kapitola věnuje pomocným orgánům výkonné moci, tedy viceprezidentovi USA a Kabinetu USA. Šestá část se věnuje moc soudní, popisuje historii Nejvyššího soudu a jeho fungování, rozsah pravomocí Nejvyššího soudu a princip soudního přezkumu, který je popsán na základě případu *Marbury v. Madison*. Šestá kapitola se také věnuje struktuře federálního soudnictví. Sedmá kapitola se zabývá postavením a vztahy mezi jednotlivými státy a mezi státy a Unií.

Klíčová slova: Ústava Spojených států amerických, ústřední orgány, pravomoci

Abstract

Central US bodies under the constitutions between 1781 and 1787 and their competences

The subject of this thesis is the central bodies of the United States of America and their competences. In the context of this work the central bodies are the President of the United States as the head of the executive branch, bicameral Congress, consisting of the House of Representatives and the Senate, as the major body of the legislative branch and the Supreme Court as the major body of the judicial branch. The aim of this work was to analyze how these bodies function and their position within the constitutional system of the United States, both horizontally and vertically. The first part of the thesis deals with the circumstances of the establishment of the United States of America, the adoption of the Declaration of Independence and the end of the American War of Independence. The second part deals with the Articles of Confederation, the first US Constitution, and the process of their creation, the bodies that were created on their basis and their competences. The third part deals with the reasons for the creation and process of adoption of the US Constitution, the problems that accompanied its creation, the legal principles on the basis of which it was created and the content of the Bill of Rights. The fourth part of the thesis deals with the bicameral Congress, the powers that belong to each individual chamber and their limitations. The fifth part deals with the office of President, the history of this office, presidential elections, impeachment and the scope of presidential powers. Furthermore, this chapter deals with the auxiliary bodies of the executive branch, i.e., the Vice President and the Cabinet of the United States of America. The sixth part deals with judicial power, describes the history of the Supreme Court and its functioning, the scope of the Supreme Court's powers and the principle of judicial review, which is best described in the case of *Marbury v. Madison*. The sixth chapter also deals with the structure of the federal court system. The seventh chapter deals with the position and relations between individual states and between states and the Union.

Key words: Constitution of the United States of America, central US bodies, competences